

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістра

(назва освітнього ступеня)

на

тему:

Управління виробничим потенціалом з метою підвищення

ефективності функціонування роботи підприємства, на прикладі

товариства з обмеженою відповідальністю «МРІЯ ФАРМІНГ ТЕРНОПІЛЬ»

Виконав(ла): студент 6 курсу, групи БМмз61

спеціальності 073 «Менеджмент»

(шифр і назва спеціальності)

Патрило Т.М.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

Галушак О.Я.

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

(підпис)

Мосій О.Б.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

Андрушків Б.М.

(прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту
(повна назва факультету)

Кафедра менеджменту та адміністрування
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Сороківська О.А.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« »

2021 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня магістра
(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 073 Менеджмент
(шифр і назва спеціальності)

студенту Патрило Тарас Михайлович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Управління виробничим потенціалом з метою підвищення ефективності функціонування роботи підприємства, на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «МРІЯ ФАРМІНГ ТЕРНОПІЛЬ»

Керівник роботи Галушак Ольга Ярополківна к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від « 03 » вересня 2021 року № 4/7-734

2. Термін подання студентом завершеної роботи листопад 2021 р.

2018-2020рр; баланс ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» за 2018-2020 рр; звіти з праці ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» за 2018 – 2020 рр.

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

1 Теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства

2 Аналіз управління виробничим потенціалом ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»

3 Вдосконалення управління виробничим потенціалом ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Формування виробничого потенціалу організації;

Основні риси, якими характеризується виробничий потенціал підприємства

Основні методи оцінювання виробничого потенціалу. Предмет діяльності товариства

Основні напрями підвищення економічної ефективності управління трудовим потенціалом на досліджуваному підприємстві. Тренінг-менеджери ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»

Основні заходи з метою підвищення ефективності використання земельних ресурсів

Основні заходи щодо забезпеченості ефективних експлуатаційних дій для основних засобів ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Охорона праці	Шерстюк Роман Петрович д.е.н.		
Безпека в надзвичайних ситуацій	Стручок Володимир Сергійович, старший викладач		

7. Дата видачі завдання травень 2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ		
2	Розділ 1 Теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства	03.09.2021-30.09.2021	
3	Розділ 2 Аналіз управління виробничим потенціалом ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»	01.10.2021-29.10.2021	
4	Розділ 3 Вдосконалення управління виробничим потенціалом ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»	29.11.2021-25.11.2021	
5	Розділ 4 Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	26.11.2021-03.12.2021	
6	Висновки	03.12.2021-05.12.2021	

Студент

(підпис)

Патрило Т. М.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Галуцак О.Я.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Тема: «Управління виробничим потенціалом з метою підвищення ефективності функціонування роботи підприємства, на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «МРІЯ ФАРМІНГ ТЕРНОПІЛЬ»».

Магістерська робота: 85 сторінок, 8 рисунки, 18 таблиць, 3 додатків, 51 літературних джерел.

Предмет дослідження – теоретичні засади, методичні та практичні підходи до забезпечення економічної результативності управління виробничим потенціалом ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».

Об'єкт дослідження – процес управління виробничим потенціалом у ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».

Метою роботи є розроблення методичних підходів та практичних рекомендацій щодо формування та удосконалення управління виробничим потенціалом підприємства.

Методи дослідження – економіко-статистичні, математичні, експертні, соціологічні опитування, анкетування, хронометраж робочого дня.

Запропоновано заходи з метою покращення управління виробничим потенціалом ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».

Проектні рішення впроваджено в діяльність ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».

Ключові слова: виробничий потенціал, трудові ресурси, основні засоби, фондівдача, показники оцінювання виробничого потенціалу, земельний потенціал, напрями удосконалення виробничого потенціалу підприємства.

SUMMARY

Theme: "Management of production potential in order to increase the efficiency of the enterprise, on the example of the Limited Liability Company" MRIYA FARMING TERNOPIL "".

Master Degree thesis contains of 85 pages, 8 pictures, 18 tables, 3 additions, 51 literature sources.

The Subject of Investigation is a set of theoretical, methodical and practical approaches to ensuring the economic efficiency of production potential management LLC "Mriya Farming Ternopil".

The Object of Investigation is the process of management of production potential the LLC "Mriya Farming Ternopil".

The Aim of the Work is development of methodical approaches and practical recommendations for the improvement of production potential of enterprise.

The Methods of Investigation are economical and statistical, mathematical, experts, sociologic interrogation, questionnaire, chronometration of working day.

Measures in order to improve the management of production potential of LLC "Mriya Farming Ternopil" are proposed.

The results of investigation have been introduced into activities of the LLC "Mriya Farming Ternopil".

Key words: production potential, labor resources, fixed assets, return on assets, indicators of production potential assessment, land potential, directions of improving the production potential of the enterprise.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1 Теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства	11
1.1 Сутність поняття «виробничий потенціал підприємства».....	11
1.2 Зміст та теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства	17
1.3 Методичні підходи до оцінювання ефективності управління виробничим потенціалом.....	21
РОЗДІЛ 2 Аналіз управління виробничим потенціалом ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».....	26
2.1 Загальна характеристика діяльності підприємства.....	26
2.2 Аналіз фінансово-економічних показників ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».....	31
2.3 Аналіз складових елементів виробничого потенціалу ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».....	35
РОЗДІЛ 3 Вдосконалення управління виробничим потенціалом ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»	47
3.1 Методи та засоби покращення управління трудовим потенціалом підприємства	47
3.2 Заходи, спрямовані на покращення використання земельного потенціалу підприємства	55
3.3 Шляхи забезпечення ефективної експлуатації основних засобів	60
РОЗДІЛ 4 Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	64
4.1 Організація охорони праці в ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».....	64
4.2 Проведення планування заходів цивільного захисту на підприємстві у випадку надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу	66
ВИСНОВКИ.....	70

БІБЛІОГРАФІЯ.....	72
ДОДАТКИ.....	77

ВСТУП

Розвиток ринкової економіки України прогнозує ґрунтовні зміни в структурі управління виробничим потенціалом як народного господарства в цілому, так і аграрної сфери зокрема. Від рівня розвитку виробничого потенціалу залежать напрями подальшого покращення функціонування сільського господарства та аграрних підприємств, можливості стабілізації, прискорення розвитку та перспективи виходу на міжнародні ринки.

Оцінка ефективності використання виробничого потенціалу підприємства зводиться до того, щоб встановити його кількісні і якісні параметри, а також вивчити сам процес його формування, який дозволить керівництву підприємства приймати ґрунтовні рішення щодо управління виробничим потенціалом підприємства.

Варто зазначити, що ефективне управління виробничим потенціалом забезпечить зниження собівартості виробництва, покращення використання виробничих потужностей підприємства, сприятиме впровадженню раціонально-прогресивних напрямів використання виробничих ресурсів. В сучасних умовах господарювання великій кількості вітчизняних аграрних фірм притаманне повільне зниження виробничо-ділової активності, нераціональне використання основних фондів та зниження рівня техніко-технологічної оснащеності. Саме в наслідок цих причин продукція підприємств є неконкурентоспроможною та не відповідає вимогам ринку.

У зв'язку з актуальністю проблеми управління виробничим потенціалом та її практичним значенням темою магістерської роботи є «Управління виробничим потенціалом з метою підвищення ефективності функціонування підприємства на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «Мрія Фармінг Тернопіль»».

Метою роботи є розроблення методичних підходів та практичних рекомендацій щодо формування та удосконалення управління виробничим потенціалом підприємства.

Для досягнення мети поставлено наступні завдання:

- розкрити економічну сутність виробничого потенціалу підприємства;
- визначити зміст та теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства;
- охарактеризувати сутність методичних підходів до оцінки ефективності управління виробничим потенціалом підприємства;
- дослідити фактичний стан виробничо-господарської діяльності ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»;
- проаналізувати сучасний стан складових елементів виробничого потенціалу ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»;
- запропонувати заходи, спрямовані на підвищення ефективності управління виробничим потенціалом ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»;

Об'єкт дослідження – процес управління виробничим потенціалом у ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».

Предметом вивчення дипломної роботи є комплекс теоретичних, методичних та практичних підходів до визначення економічної результативності управління виробничим потенціалом ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».

Наукова новизна отриманих результатів – формулювання власного розуміння поняття «виробничий потенціал підприємства» на основі поєднання ресурсного і результативного підходу до його трактування.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні заходів щодо вдосконалення управління виробничим потенціалом ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль». Внесені пропозиції спрямовані на покращення трудового та земельного потенціалу. Їх практичне впровадження підвищить ефективність діяльності підприємства

Апробація основних положень магістерської роботи. Результати роботи опубліковані у вигляді тез «Управління виробничим потенціалом з метою підвищення ефективності функціонування підприємства» міжнародної науково-практичної конференції «Економіка та право в умовах побудови інформаційного суспільства», яка відбулася 10 вересня 2021 року (додаток В).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Сутність поняття «виробничий потенціал підприємства»

Важливого значення для розвитку підприємств аграрного бізнесу набуває розуміння ролі та значення виробничого потенціалу підприємства як основного чинника результативної виробничої діяльності та максимального використання технічних можливостей.

В економічній літературі зустрічається велика кількість наукових праць, присвячених дослідженню поняття виробничого потенціалу підприємства. Серед науковців, які займалися даними дослідженнями варто виділити таких, як: З.В. Герасимчук, Л.Л. Ковальська, О.С. Федонін, Л. Абалкін та Н. Архангельський, К.Л. Андрєєв, Ю.Г. Одегов та багато інших.

Зокрема Герасимчук З.В. та Ковальська Л.Л. у своїх працях зосереджували увагу на двох підходах до суті поняття потенціалу підприємства, а саме: ресурсному потенціалу та сукупному потенціалу [7, с. 64]. Федонін О.С. з групою науковців виокремив третій підхід, розглянувши потенціал як спроможність до виконання завдання [50, с. 82]. На нашу думку, для повного розуміння суті поняття виробничого потенціалу необхідно враховувати всі зазначені вище теоретичні підходи.

Абалкін Л. та Архангельський Н. у своїх наукових роботах детально аналізували, окремо від інших підходів, ресурсний підхід, розглядаючи його як сукупність різних видів ресурсів, які забезпечують функціонування та розвиток підприємства як єдиної системи. Зокрема Абалкін Л.І. більшу увагу акцентував на поняттях «потенціал» та «ресурси», вважаючи, що ці два поняття не слід порівнювати, оскільки потенціал представляє собою збірну узагальнюючу характеристику усіх наявних ресурсів. А Архангельський В.Н. вбачав у ресурсному потенціалі наявні засоби підприємства, які сприятимуть досягненню

його мети, цілей та завдань. Тобто розглядав ресурсний потенціал як сукупність наявних ресурсів організації. На нашу думку саме за допомогою такого підходу можна систематизувати та згрупувати наявний ресурсний потенціал підприємства та ґрунтовно проаналізувати усі існуючі взаємозв'язки між ресурсами [37, с. 48].

Можна констатувати, що викладений вище підхід має важливе значення в процесах планування та управління організацією, однак він не в повній мірі враховує всі фактори, які впливають на ефективність даних процесів. При реалізації ресурсного підходу нівелюється врахування ринкової ситуації та не повністю враховуються потреби і вимоги споживачів продукції підприємства.

К.Л. Андрєєв, Ю.Г.Одегов досліджували потенціал як вираження сукупної можливості об'єкта дослідження щодо досягнення будь яких завдань. Науковці стверджували, що ефективність розвитку економіки має ґрунтуватися не на досягнутому рівні застосування ресурсів, а на потенційних можливостях підприємства [37, с. 49]. Такий підхід спирається на визначення «потенціалу», що дається в тлумачних словниках. Так, в тлумачному словнику української мови «виробничий потенціал» – це сукупність засобів й можливостей у будь-якій галузі

За третім підходом «потенціал» - можливість ресурсів підприємства реалізувати отримані перед нею завдання. Виробничий потенціал на думку дослідників цього підходу визначається, як єдність функцій та структури об'єкта та вираження їхнього взаємозв'язку. На тій основі можна зробити висновок про комплекс можливостей працівників виконувати певні завдання. Чим результативніша є структура підприємства та чим більша взаємодія функціональних елементів, тим вищою буде ефективність виробничого потенціалу підприємства.

На підставі вище наведених досліджень, розглянемо еволюцію наукового трактування терміну «потенціал», яка віддзеркалює особливості розвитку не тільки теоретичних підходів, а рівень розвитку практичних підходів в економічній сфері (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Еволюція наукового трактування поняття «потенціал» в економіці

Автор	Рік	Визначення
Воблій К.Г	1924	Потенціал виробничих сил – потенційні можливості країни виробляти матеріальні блага для задоволення потреб населення
Струмилін С.Г.	1954	Економічний потенціал – сукупна виробнича сила всіх працездатних членів суспільства.
Нємчинов В.С.	1967	Потенціал розширеного виробництва – ресурсні можливості національної економіки для здійснення економічного зростання
Архангельський В.М.	1983	Потенціал – засоби, запаси, джерела, які є в наявності і можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети чи розв’язання певної задачі.
Чевганова В.Я., Карпенко Ю.В.	2000	Економічний потенціал — це можливість підприємства використовувати виробничий потенціал для випуску продукції в умовах впливу макро та мікросередовища.
Герасимчук Г.В., Ковальська Л.Л.	2003	Потенціал — це максимальні можливості об’єкта функціонування з урахуванням факторів впливу шляхом раціонального використання всіх видів ресурсів для досягнення потенціальних цілей.
Федонін О.С	2004	Потенціал підприємства – інтегральне відображення поточних і майбутніх можливостей економічної системи щодо трансформування вхідних ресурсів за допомогою притаманних їй персоналу підприємницьких здібностей в економічні блага, максимально задовольняючи в такий спосіб корпоративні та суспільні інтереси.
Гавва В.Н., Божко Е.А.	2009	Стратегічний потенціал – граничні можливості щодо досягнення глобальних і локальних стратегічних цілей у відповідних умовах зовнішнього середовища.
Горяча О.Л.	2015	Потенціал - сукупність необхідних для функціонування або розвитку системи різних видів ресурсів; представляє собою узагальнену, збірну характеристику ресурсів, прив’язану до місця та часу.

Джерело: [37, с. 49]

Таким чином, можна погодитися з Герасимчук З.В. та Ковальською Л.Л., які вважають потенціалом оптимальні можливості підприємства здійснювати власну діяльність з врахуванням впливу зовнішніх та внутрішніх факторів шляхом раціонального використання усіх видів ресурсів з метою реалізації потенційних цілей. [7, с. 117].

Виходячи з цього доцільно виділити основні риси, якими характеризується виробничий потенціал підприємства (рис. 1.1).

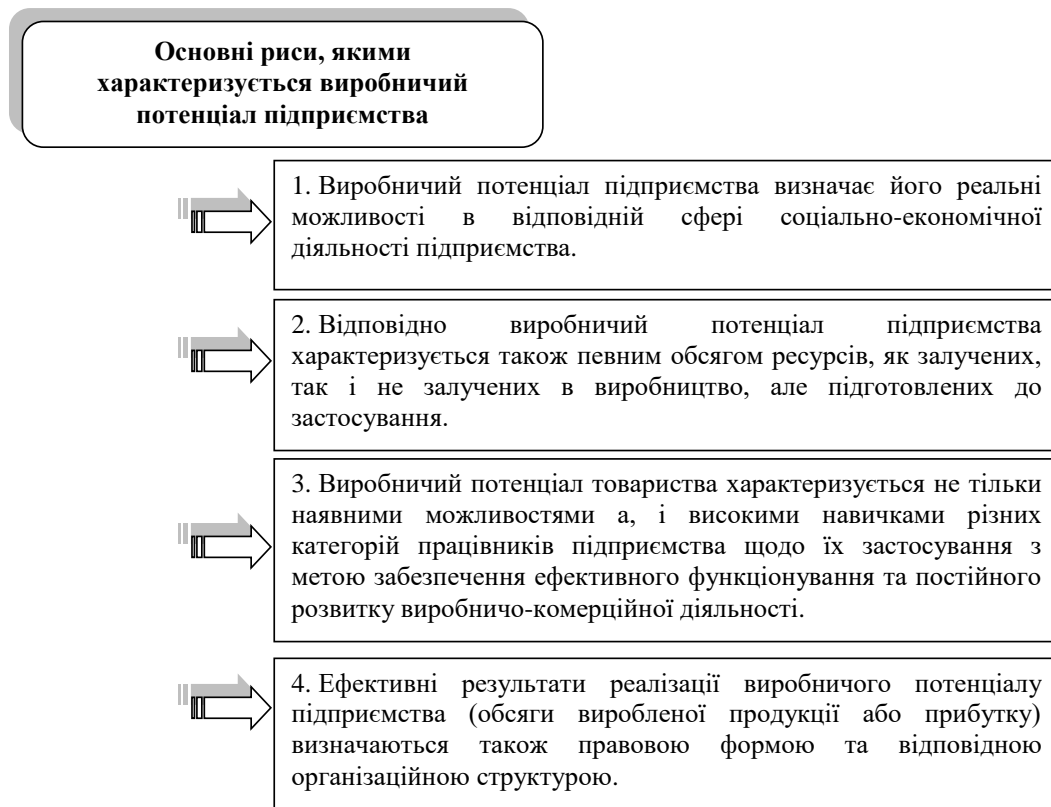

Рисунок 1.1 – Основні риси, якими характеризується виробничий потенціал підприємства [37, с. 52]

Розглянувши наведені вище тлумачення поняття «виробничий потенціал», дійшли висновку, що в жодній науковій праці не аналізувалися наступні основні аспекти, які торкаються:

- особливостей процесу відновлення ресурсів, оскільки підвищення ефективності виробничого потенціалу потребує не тільки застосування певних комплексу ресурсів організації, а й постійного відновлення ресурсів, що в кінцевому результаті впливає на результативність виробничого потенціалу підприємства;

- практичного використання різних видів ресурсів, оскільки їх екстенсивне споживання здатне спричинити дисбаланс ресурсного потенціалу. А це, у свою чергу, може негативно вплинути на процес відтворення виробничого потенціалу.

Враховуючи викладене, під виробничим потенціалом варто розуміти сукупність матеріальних, природних і трудових ресурсів, інформаційних та організаційних компонентів, що перебувають у взаємозв'язку і функціонують як одне ціле (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Тракткування суті категорії «виробничий потенціал» в науковій літературі

Автор	Визначення
1	2
А.І. Анчишкін, Л.І. Абалкін, І.І. Лукінов, Д.А. Черников, В.І. Свободін, В. Кузьменко	Виробничий потенціал – це набір ресурсів, які у процесі виробництва набувають форму факторів виробництва, а також кількість і якість ресурсів, якими розпоряджається та чи інша господарська система.
Анчишкін О.І.	Виробничий потенціал – це сукупність ресурсів, які в процесі виробництва набирають форми і факторів виробництва.
Іщук С.	Виробничий потенціал – це складна, організована, динамічна система, яка формується з множин елементів, що перебувають у взаємозв'язку та взаємодії і виконують різні функції в процесі виготовлення продукції необхідної кількості та якості в терміни, визначені ринком.
В. Кульменко, П.І. Шилепницький	Виробничий потенціал – сукупність ресурсів у вигляді обсягів нагромадження і підготовлених до переробки природних, матеріально-технічних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів, що здатні забезпечувати випуск продукції відповідної номенклатури та якості.
Федонін О.С., Репіна І.М., Олексюк О.І.	Виробничий потенціал – це наявні та приховані можливості підприємства щодо залучення та використання факторів виробництва для випуску максимально можливого обсягу продукції (послуг).
Побережна Н.М.	Виробничий потенціал – це сукупність виробничих (матеріальних і трудових) ресурсів фірми, які можуть бути використані для реалізації цілей виробничого підприємства.

Джерело: [37, с. 52]

Підсумовуючи, можна констатувати, що проаналізовані нами наукові праці та їх автори у більшості випадках ототожнюють виробничий потенціал з максимальними виробничими можливостями підприємства. Потрібно розуміти, що максимальне виробництво продукції може призвести до неекономного та неефективного використання наявних ресурсів підприємства, а це, у свою чергу, не завжди вважається ефективним. Саме тому, суть поняття «виробничий потенціал підприємства» необхідно тлумачити з погляду на максимальні можливі та доречні обсяги виробництва продукції.

1.2 Зміст та теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства

Виходячи із стратегічних цілей підприємства, процес управління виробничим потенціалом повинен бути спрямований на максимальне та раціональне його використання і постійне нарощування. Якісний менеджмент та ефективна система управління забезпечать успішне усунення протиріч між складовими елементами виробничого потенціалу, об'єктивними закономірностями, використанням ресурсів, основною метою, цілями, умовами діяльності і реальними можливостями організації.

Системний підхід, який лежить в основі процесу управління потенціалом підприємства, найкращим чином забезпечить реалізацію практичних заходів, спрямованих на подальший розвиток та удосконалення організаційно-технічних відносин на даному підприємстві. Враховуючи цей факт, під управлінням виробничим потенціалом слід розуміти взаємозв'язок етапів підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень щодо оцінювання ресурсного потенціалу організації в цілому, враховуючи вплив внутрішнього та зовнішнього середовища й використовуючи відповідні функції та методи управління (рис. 1.2).

Метою управління виробничим потенціалом сільськогосподарського товариства є забезпечення його оптимального використання й цілеспрямованого розвитку. Органи управління товариства за допомогою систематичного виконання заходів впливають на величину виробничого потенціалу та його використання відповідно до стратегії розвитку та цілей підприємства.

Щодо змісту процесу управління потенціалом, то він повинен визначатися відповідним складом функцій та методів, котрі реалізуються в процесі підготовки та виконання виробничих завдань [38, с. 66].

Функції управління виробничим потенціалом є управлінські інструменти, що дозволяють найбільш ефективно здійснити заходи з

Рисунок 1.2 – Формування виробничого потенціалу організації [51, с. 52]

врахуванням наявних можливостей та ресурсів. Виокремимо основні функції управління виробничого потенціалом, які ґрунтуються на функціях традиційного управління: планування, організація, облік і контроль, мотивація. Перечислені функції управління потенціалом відображають зміст основних етапів процесу управління потенціалом підприємства.

Цілі виробничого потенціалу підприємства повинні бути добре спланованими, взаємопов'язаними між собою та структурованими. Це робиться з метою збільшення потенціалу підприємства. Їх планування визначається на основі ранжирування за часом досягнення та наявністю ресурсів підприємства [34, с. 82].

Ефективним результатом планування виробничого потенціалу підприємства є його розмір та рівень використання в досліджуваному періоді. Для досягнення ефективного результату при плануванні виробничого потенціалу підприємства необхідне дотриманням таких вимог [29, с. 133]:

- успішне функціонування системи прогнозування, яка застосовується для обґрунтування очікуваних напрямів розвитку виробничого потенціалу;

- застосування системи ранжування і відбору рекомендацій при формуванні портфеля заходів відносно розвитку та використання виробничого потенціалу підприємства, що опирається на використанні об'єктивних статистичних критеріїв;

- застосування наукових методів оцінки та техніко-економічного обґрунтування пропозиції щодо розвитку та ефективного їх використання.

До провідних принципів планування величини виробничого потенціалу підприємства належать: раціональність стратегічного та поточного плану; соціальна направленість плану; ранжування об'єктів планування за їх значимість; відповідність планових показників; чіткість плану з параметрами зовнішнього середовища складових виробничого потенціалу; варіантність плану, його зрозуміння, обґрунтованість та гнучкість.

Завдання управління потенціалом товариства повинно мати багатоплановий характер та розділятися за такими напрямками [27, с. 50]:

1. формування виробничого потенціалу підприємства;
2. використання напрямів розвитку виробничого потенціалу підприємств та збільшення рівня його використання – здійснюється як процес сукупних можливостей діючого підприємства;
3. відтворення виробничого потенціалу підприємства – пов'язане із процесом постійного оновлення його складових елементів.

Найважливішим стратегічним управлінськими завданням є нарощування потенціалу підприємства. Виділяють наступні основні напрямки нарощування потенціалу підприємства [14]:

1. Перший напрямок – зовнішній, який передбачає створення ефективного механізму системи управління інвестиційною активністю підприємств, яка тісно пов'язана його інвестиційними можливостями [23, с. 60].

2. Другий напрямок – внутрішній, який зосереджений на внутрішніх чинниках які тісно пов'язані з нераціональним використанням усіх видів ресурсів [26, с. 104].

Найбільш актуальним та важливим завданням управління виробничим потенціалом підприємства є формування власних виробничих ресурсів, які можна залучити для реалізації своїх стратегічних цілей. На підприємстві залучені ресурси в процесі формування виробничого потенціалу перетворюються в активи підприємства – оборотні і необоротні. Відповідно вартісна оцінка виробничого потенціалу взаємопов'язана з оцінкою вартості усіх активів, якими володіє підприємство. Отож, процес формування виробничого потенціалу підприємства можна представити як сукупність взаємопов'язаних етапів, на яких здійснюється: оцінювання наявного виробничого потенціалу; прогнозування майбутнього обсягу залучення фінансових ресурсів; перетворення залучених зовнішніх та внутрішніх фінансових ресурсів в активи підприємства; оцінювання прогнозуемого потенціалу підприємства [33, с. 76].

Тому, на нашу думку, схема формування виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства повинна ґрунтуватися в основному на інноваційних розробках та, передусім, в сфері створення технологічних інновацій. Метою формування виробничого потенціалу підприємства є найперше створення конкурентних переваг в зовнішньому середовищі, здебільшого за рахунок створення та використання технологічних інновацій.

Найважливішими засобом забезпечення результативного використання виробничого потенціалу підприємства є інформаційні технології. На підприємстві створення інформаційної системи – це складне завдання, яке здійснюється шляхом використання системи CASE технологія, яка дозволяє максимально автоматизувати всі етапи виконання інноваційних проектів. Інформаційні технології ефективно застосовуються для управління інноваційних перетворень на підприємствах провідних країн світу, які є

атрибутом формування та управління використанням виробничого потенціалу кожного підприємства [44, с. 84].

Проводячи аналіз здійснення управління виробничим потенціалом на аграрних підприємствах, не можна не рахуватися з досвідом країн Європи. В таких державах як Литва, Латвія, Польща, Угорщина, Чехія, Словенія, Румунія підтверджено високу ефективність від використання такого інструменту управління інноваційним процесам як сільськогосподарське консультування, на яке виділяються значні кошти [19].

Теперішня міжнародна та вітчизняна практика виробничого менеджменту використовує велику кількість різноманітних форм та методів, які стосуються організаційних робіт щодо реалізації управління як окремими елементами, так і виробничим потенціалом підприємства в цілому [41, с. 212].

1.3 Методичні підходи до оцінювання ефективності управління виробничим потенціалом

Таке поняття як ефективність управління виробничим потенціалом підприємства є важливим як у практичному, так і у теоретичному аспекті, що дозволить впливати на показники результативності та сформувані методичні рекомендації з удосконалення її управління. Розглядаючи широку розгалуженість виробничого потенціалу, методів його діагностики, виокремлюють п'ять основних методів оцінки виробничого потенціалу, які представлено на рис. 1.3.

Однак, які із них доцільно використовувати при проведенні діагностики в системі управління підприємства, залежить від [21, с. 60]:

- завдань та цілей, що стоять перед керівництвом підприємства, на реалізацію яких спрямоване вивчення виробничого потенціалу підприємства;

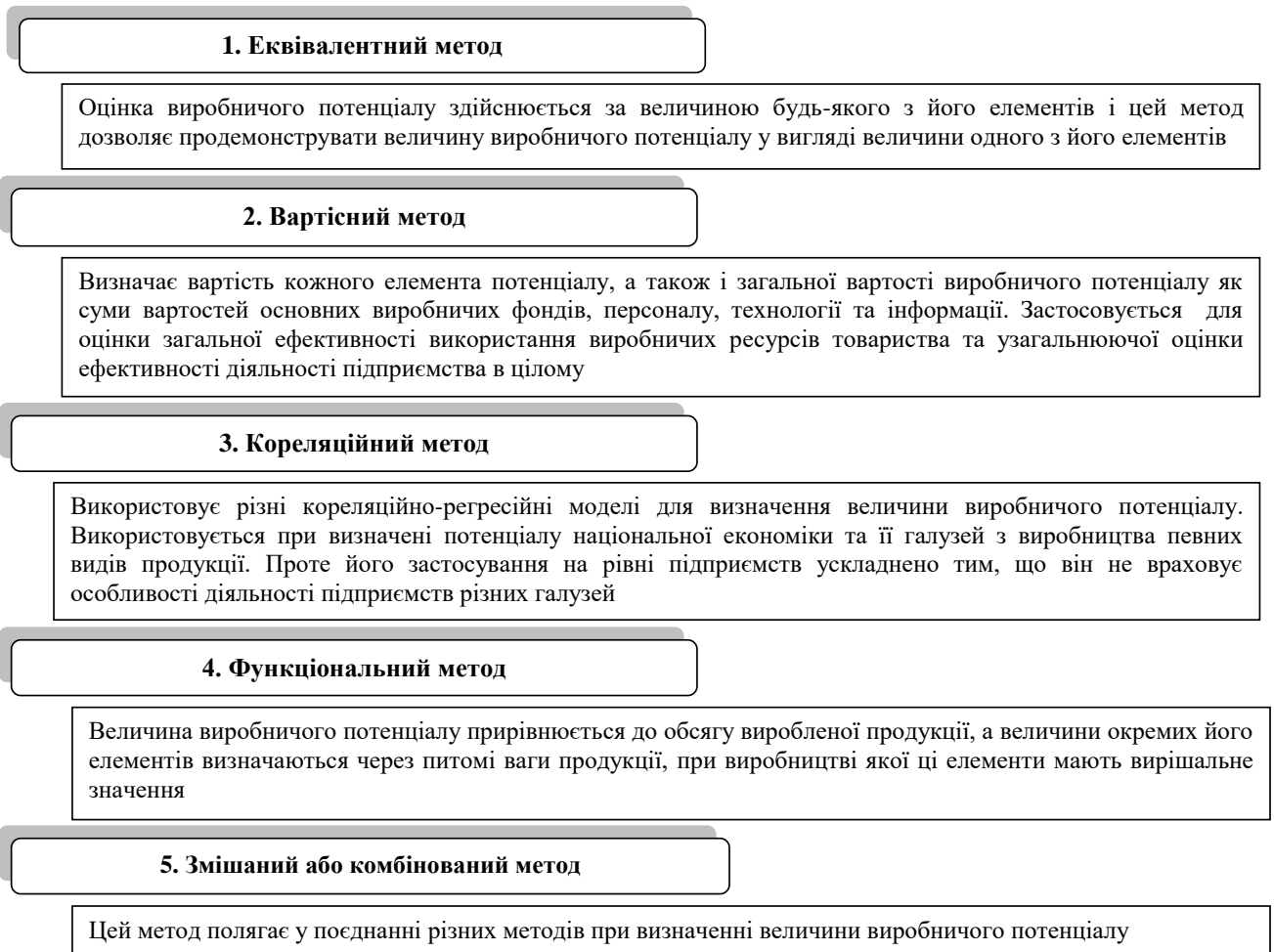

Рисунок 1.3 – Основні методи оцінювання виробничого потенціалу [17]

- проблем стосовно ефективного формування та раціонального використання виробничого потенціалу підприємства з огляду на стан внутрішнього й зовнішнього середовища;

- методичної підготовки аналітика та інших аспектів.

З погляду на це, виникає питання про вибір методів оцінювання виробничого потенціалу підприємства, які дозволяють обґрунтовано визначати внутрішні можливості підприємства, розкрити приховані резерви, забезпечувати підвищення ефективності діяльності товариства.

Варто відзначити, що найбільшу складність викликає здійснення оцінювання виробничого потенціалу підприємства при необхідності комплексного дослідження та оцінювання усіх складових компонентів у динаміці та взаємозв'язку. Для оцінювання ефективності виробничого

потенціалу підприємства застосовують різні підходи, найважливішими з них є [33, с. 82]:

1 Структурний підхід досліджує раціональну структуру виробничого потенціалу підприємства на підставі прогресивних норм та нормативів, заданими передовими технологіями та організацією виробництва, що існують на підприємстві.

Однак, доцільно звертати увагу, що проблемою структурного підходу є те, що невідповідність між елементами негативно впливає на подальший розвиток та вдосконалення виробничого потенціалу загалом. Інакше кажучи, застаріле обладнання підприємства не дає змоги запроваджувати нові технології, і є причиною того, що випускається неконкурентоспроможна продукція підприємства.

2 Цільовий підхід, який визначає відповідність наявного виробничого потенціалу визначеним меті, цілям та завданням підприємства. За допомогою даного підходу досліджується величина рівня такої відповідності.

Оцінювання ефективності використання виробничого потенціалу підприємства здійснюється за допомогою експертного методу, а отримані результати дають змогу визначити рівень відповідності виробничого потенціалу підприємства діючим на підприємстві стратегіям [51, с. 775]. Після експертного оцінювання проводиться узагальнене цільове оцінювання виробничого потенціалу підприємства, а на основі отриманих результатів встановлюють перелік необхідних практичних заходів з метою забезпечення виконання стратегічних планів.

У таблиці 1.3. представлена інформація про цільове оцінювання відповідності виробничого потенціалу підприємства умовам його діяльності.

Ефективна результативність виробничого потенціалу підприємств оцінюється переважно за допомогою загальновідомих нормативних методів [2].

Таблиця 1.3 – Цільове оцінювання відповідності виробничого потенціалу підприємства умовам його діяльності

Рівень відповідності	Характеристика рівня відповідності	Інтервал значення рівня відповідності
Відсутній	Наявна загальна професійна орієнтація в галузі, на яку в майбутньому буде спрямована діяльність підприємства, перед формуванням конкретних цілей потрібно здійснити попередні заходи з формування відповідних компонентів виробничого потенціалу підприємства.	0
Низький	Потрібно збільшити відповідність виробничого потенціалу за допомогою залучення зовнішніх джерел, такий потенціал потрібно застосовувати для співвиконання робіт під керівництвом партнера.	1
Середній	Рівень надає змогу розпочинати роботу з освоєння вибраного напрямку діяльності, проте для забезпечення відповідного розвитку виробничого потенціалу в процесі виконання робіт необхідно відновити окремі складові виробничого потенціалу за допомогою партнера.	2
Високий	Рівень дає можливість самостійно вирішувати найважливіші проблеми, які пов'язані з переходом до нового напрямку діяльності та забезпечує потрібний саморозвиток та збільшувати відповідності потенціалу цілям, що планується досягнути.	3-4
Повний	Рівень показує що елементи виробничого потенціалу підприємства достатні для успішного досягнення встановлених цілей в необхідний термін.	5

Джерело: [17]

Проте динамічний розвиток економіки загалом та промислового виробництва вимагає постійного вдосконалення та доповнення наявних нормативних методів.

Отже, можна зробити висновок, що виробничий потенціал характеризує максимальні виробничі можливості підприємства стосовно виробництва певних обсягів продукції чи надання послуг відповідної якості та асортименту з врахуванням вимог забезпечення стратегічної гнучкості виробничо-технологічної діяльності підприємства.

Сьогодні в Україні значна кількість організацій не використовують повністю свої виробничі потужності, а, значить, і свій виробничий потенціал.

Максимальне використання виробничого потенціалу підприємствами зумовить зростання прибутковості їхньої діяльності, дозволить усунути «вузькі місця», забезпечити необхідним чином процес виконання робіт та впровадити новітні досягнення науково-технічного прогресу.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТОВ «МРІЯ ФАРМІНГ ТЕРНОПІЛЬ»

2.1 Загальна характеристика діяльності підприємства

«Мрія Агрохолдинг» – одна з найбільших агропромислових компаній України, яка поділена на структурні підрозділи, серед яких найпотужнішим є товариство з обмеженою відповідальністю «Мрія Фармінг Тернопіль», засноване у 2008 році. Було визначено, що станом на 1 січня 2018 року земельні угіддя ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» розташоване на території, розміром в 14,5 тис. га. Дана територія не є повністю власністю цього підприємства та використовується ним лише на правах довгострокової угоди, термін якої складає не менше 10 років. Також, це підприємство сплачує певну орендну плату в розмірі п'яти відсотків щодо її вартості. Земельні ресурси дослідженого підприємства розташовані на території Тернопільської області. Досліджуване підприємство виступає одним із основних виробників в Україні таких культур як: картопля; соя; соняшник; пшениця. Для того, що зуміти зберігати картоплю тривалий час, досліджене підприємство використовує сучасні картоплесховища загальною місткістю 10 тис. тонн в місті Кременець.

Місцезнаходження ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» – Україна, поштовий індекс 46018, Тернопільська обл., місто Тернопіль, вулиця В. Винниченка, будинок 8. ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» є юридичною особою, що належним чином створена та діє згідно законодавства Республіки Кіпр, номер компанії HE 342987, знаходиться за адресою: вул. Нікіс, 20, офіс 400, 1086, м. Нікосія, Республіка Кіпр.

ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» має статус як юридична особа із певними та відповідними правами згідно українського законодавства. Метою діяльності товариства є виконання усіх видів підприємницької діяльності, що не заборонені українським законодавством, та які полягають в: отриманні

прибутків, задоволенні інтересів усіх його учасників, задоволенні потреб в товарах, послугах й роботах цього товариства.

Предмет діяльності товариства відображено на рис. 2.1.

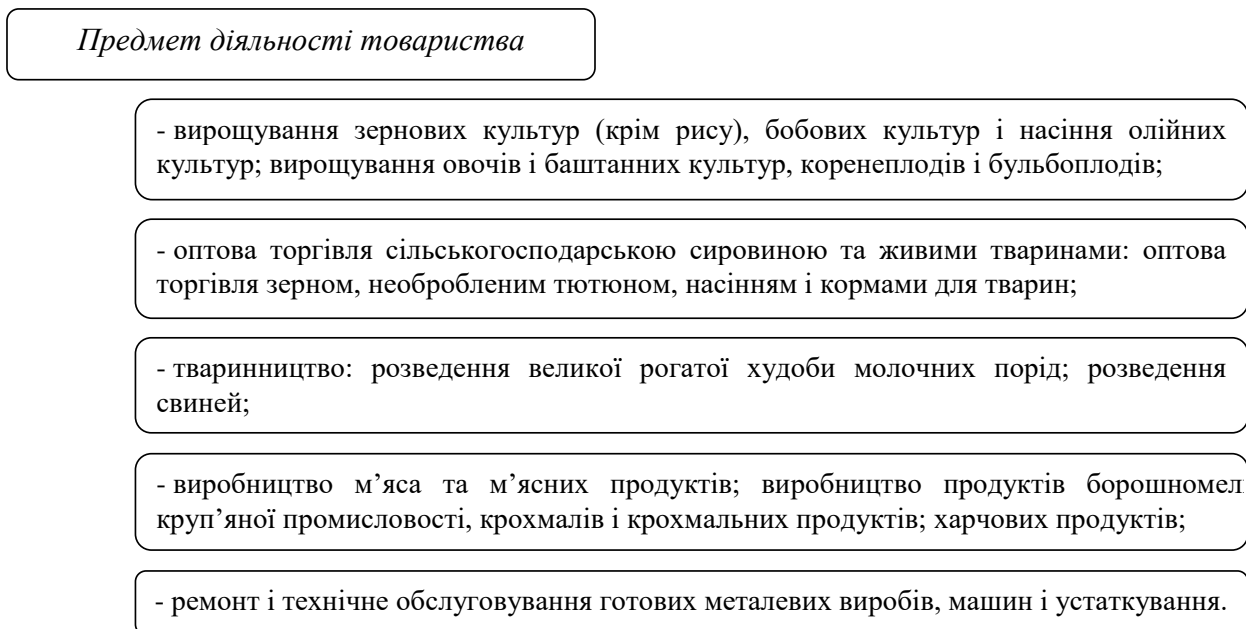

Рисунок 2.1 – Предмет діяльності товариства

Досліджуване підприємство ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» працює із врахуванням основних положень, що викладені в таких документах як: Конституція України; Господарський кодекс України; Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»; Закон України «Про господарські товариства» тощо.

Оскільки, ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» є юридичною особою, то діє на основі використання всіх необхідних атрибутів для ведення власної діяльності згідно нормативно-правових документів.

Дане товариство керується, крім положень чинного законодавства України, власним Статутом, та іншими внутрішніми нормативно-правовими документами тощо. Розмір статутного капіталу даного ТОВ становить 100 тис. грн.

Велика частина продукції товариства експортується в Європу, Азію та Африку, задовольняючи попит населення всього світу і приносячи значний дохід підприємству, а також реалізують свою продукцію на внутрішньому ринку.

Основними постачальниками цього товариства є низка його власних підприємств, що здійснюють вирощування насіння таких культур як картопля й пшениця для «Мрія Фармінг Тернопіль», а також Компанії «Райз» та «ОТП Лізинг», які виступають постачальниками щодо сільсько-господарської техніки, Компанія ТОВ «Аріста ЛайфСейенс Україна», яка здійснює постачання препаратів щодо захисту рослин й мінеральні добрива.

Як і кожне підприємство ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» має своїх конкурентів, ними є сільсько-господарські підприємства: ТОВ «Коваль», ТОВ «Агро-Рось», ТОВ «Україна», ТОВ «Медобори», ТОВ «Надія», ТОВ «Галичина», ТОВ «Промінь», ТОВ «Астарта» тощо.

Досліджене підприємство орендує землі на території Тернопільської обл., адже, її кліматичні умови сприяють вирощуванню багатьох культур, що в подальшому йдуть на реалізацію або на переробку.

Так, валовий збір зернових 2020 рік в досліджуваному підприємстві встановить – 15278 тис. тон, зерна, в тому числі пшениці – 9954.8 тис., тон, кукурудзи на зерно – 2696 тис. тон. Урожайність зернових встановить 72,5 ц/га з них: озимої пшениці – 82,5 ц/га.

До складу ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» входить елеватор (с. Козова), зерносховища для зберігання насінневого матеріалу потужністю близько 150 тис. тон, картоплесховища загальним обсягом біля 10 тис. тон. Всі вони обладнані сортувальними лініями і системою контролю вологості та температури, а також товариство має насінневий завод у Тернопільській області, м. Хоростків.

Проаналізувавши урожайність та валовий збір зернових, можна сказати, що дане підприємство отримує високі врожаї, а звідти і прибутки. Так в 2020 році чистий дохід від реалізації продукції (товарів і робіт) становив 82946 тис.

грн. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) 64691 тис. грн. Чисельність працюючих на ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» складає 300 осіб.

У табл. 2.1 проаналізовано основні техніко-економічні показники роботи підприємства.

Таблиця 2.1 – Динаміка результатів основних техніко-економічних показників роботи ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» у 2018-2020 роках

Показники	Одиниця виміру	Значення показника				
		2018	2019	2020	Відхилення (+,-)	
					2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6	7
Дохід	тис. грн.	78900	72615	82946	-6285	10331
Середньоспискова чисельність ПВП	чол.	291	300	312	9	12
Середньорічний виробіток на 1-го працюючого	тис. грн/чол	234,6	242,5	265,9	7,9	23,4
Середньорічна вартість основних фондів	тис. грн.	27894	24704	33783	-3190	9079
Середньорічна вартість оборотних коштів	тис. грн	34577	37129	49466	2552	12337
Фондовіддача		2,8	2,9	2,4	0,1	-0,5
Фондомісткість		0,35	0,34	0,41	-0,01	0,07
Фондоозброєність праці	тис. грн./чол.	95,8	82,3	108,3	-13,5	26
Чистий прибуток	тис. грн.	9456	12465	8765	3009	-3700
Рентабельність виробництва	%	15,1	20,2	10,5	5,1	- 9,7

Джерело: розроблено автором на основі фінансової звітності підприємства

Згідно розрахунків проведених у табл. 2.1 можна зробити висновки:

1) дохід підприємства у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшився на 6285 тис. грн., а в 2020 році порівняно з 2019 роком збільшився на 10331 тис. грн., що пов'язано з із збільшення обсягів виробництва та реалізації готової продукції;

2) середня кількість працівників у 2020 році порівняно з 2018 роком

збільшилось на 21 працівників, це пов'язано з із збільшення виробничих потужностей та обсягів виробництва а також, виникла необхідність в залученні додаткових працівників в виробничий процес та і в управлінській структурі;

3) середньорічна вартість основних виробничих фондів у 2019 році порівняно з 2018 зменшився 3190 тис. грн., а в 2020 році порівняно з 2019 роком збільшилася на 9079 тис. грн., що пов'язано з щорічними збільшенням машино-тракторного парку підприємства;

4) показники фондовіддачі в 2019 році порівняно з 2018 збільшилося на 0,1 грн., та становить 2,9 грн., а у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилося на 0,5 грн. та становить 2,4 грн., це означає що на 1 грн. основних коштів припадає 2,4 грн. товарної продукції в 2020 році;

5) фондомісткість в 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилась на 0,01 та становить 0,34, а в 2020 році порівняно з 2019 роком збільшилася на 0,07 та складає 0,41, що означає – на одну гривню товарної продукції приходить 0,41 грн. основних фондів. Фондоозброєність в 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилась на 13,5 тис. грн./чол., а в 2020 році порівняно з 2019 роком збільшилося на 26 тис. грн./чол.;

б) показники рентабельності виробництва у 2019 порівняно з 2018 збільшилися на 5,1 %, а за 2020 рік відносно із 2019 роком зменшилися 9,7 %, це пояснюється тим, що чистий прибуток підприємства в 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 3700 тис. грн.

У загальному можна відзначити, що за період 2018-2020 роки досліджуване підприємство менш ефективно використовувало основні засоби. Про це свідчить зменшення фондовіддачі, при чому збільшення фондоозброєності праці означає, що підприємство є достатньо забезпеченим власними основними фондами, що забезпечить вчасний обробіток ґрунту, а також вчасне збирання врожаїв, що посприяє отриманню прибутків на перспективу.

2.2 Аналіз фінансово-економічних показників ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»

У ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» основними питаннями розвитку виступають такі, що стосуються: стану використання наявних земельних угідь та їхнього покращення; планування використання щодо посівних площ, стану урожайності, можливостей щодо нагромадженості та внесення різноманітних добрив, закупівлі та використання гербіцидів й пестицидів, виробництва, використання та реалізації валової продукції тощо. Дане підприємство повсякчас займається поліпшенням та збереженням власних земельних площ (угідь), а саме: велика увага приділяється застосуванню правильної системи щодо обробітку та удобрення ґрунтів, системі меліорації, вапнуванню кислих ґрунтів, гіпсуванню солонцюватих ґрунтів. Так станом на станом на 1 січня 2021 року земельні угіддя ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» займали площу 14,5 тис. га.

Основними видами продукції ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» є:

- пшениця;
- соя;
- ріпак;
- картопля;
- кукурудза;
- соняшник.

У таблиці 2.2. поданий аналіз виконання плану щодо виробництва і реалізації продукції досліджуваним підприємством.

Проаналізувавши дані таблиці 2.2, можна зробити висновок, що обсяг виробництва продукції в 2019 році відносно 2018 року зменшився на 1052 т., та реалізація продукції на 6285 тис. грн. У тому числі обсяг виробництва пшениці збільшився на 192,8 т., реалізація збільшилась на 963 тис. грн., обсяг виробництва сої зменшився на 143 т., реалізація зменшилась 1571 тис. грн., обсяг виробництва картоплі зменшилась на 305 т., реалізація зменшилась на 2493 тис. грн., обсяг виробництва кукурудзи зменшилась на 794,3 т., реалізація

Таблиця 2.2 – Аналіз виконання плану щодо виробництва і реалізації продукції ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» у 2018-2020 рр.

Вироби	Обсяг виробництва продукції, т			Відхилення		Реалізація продукції, тис. грн.			Відхилення	
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019
Пшениця	8521	8713,8	9954,8	192,8	1241	42606	43569	49768	963	6199
Соя	1793	1650	2074	-143	424	19725	18154	20736	-1571	2581
Картопля	789	484	553	-305	69	3945	1452	1659	-2493	207
Кукурудза	3156	2359,7	2696	-794,3	336,3	12624	9439	10783	-3185	1344
Всього	14259	13207	15278	-1052	2071	78900	72615	82946	-6285	10331

зменшилась на 3185 тис. грн., а в 2020 році порівняно з 2019 роком обсяг виробництва продукції збільшився на 2071 т, реалізація продукції 10331 тис. грн.

У тому числі обсяг виробництва пшениці збільшився на 1241 т., реалізація збільшилась на 6199 тис. грн., обсяг виробництва сої збільшився на 424 т., реалізація збільшилась 2582 тис. грн., обсяг виробництва картоплі збільшилась на 69 т., реалізація збільшилась 207 тис. грн., обсяг виробництва кукурудзи збільшилась на 336,3 т., реалізація збільшилась на 1344 тис. грн.

Важливе значення в господарській діяльності підприємства відіграють основні фонди. Основні виробничі фонди ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» поділяються на: виробничі фонди, які безпосередньо беруть участь у виробничому процесі (верстати, устаткування тощо) та фонди, які створюють умови для виробничого процесу (виробничі будівлі, споруди тощо).

У таблиці 2.3 подана інформація про наявність, рух та технічний стан основних засобів.

Таблиця 2.3 – Наявність, рух та технічний стан основних засобів у 2020 році, тис. грн.

Основні засоби	Наявність на початок року	Надійшло за рік всього	Вибуло за рік всього	Наявність на кінець року	Відхилення за рік (+, -)
1. Промислово-виробничі основні засоби	17292,8	8897,42	2542,12	23647,3	6355,3
активна частина промислово-виробничих основних засобів	15563,52	10894,42	4669,1	21788,88	37552,4
2. Виробничі основні засоби інших галузей народного господарства	4940,8	2542,12	726,32	6756,61	1815,81
3. Невиробничі основні засоби	2470,4	1271,06	363,6	3378,3	907,9
Всього	24704	12710,6	3631,6	33783	9079

Аналізуючи дані таблиці 2.3, можна зробити висновок що, вартість основних засобів на кінець 2020 року збільшилася на 9079 тис. грн. Збільшення вартості основних засобів сталося в основному за рахунок зростання промислово-виробничих основних засобів на 6355,3 тис. грн., виробничих основних інших галузей народного господарства на 1815,81 тис. грн., невинробничих основних засобів на 907,9 тис. грн.

У таблиці 2.4 подано витрати на виробництво продукції у ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».

Проаналізувавши дані табл. 2.4, можна зробити висновок що, витрати на виробництво продукції в 2019 порівняно з 2018 роком збільшилися на 1687 тис. грн. в тому числі матеріальні затрати збільшились на 1065 тис. грн., витрати щодо оплати праці зменшилися на 368 тис. грн., розмір відрахувань щодо соціальних потреб зменшилися на 60 тис. грн., та амортизація зменшилися на 318 тис., грн., інші витрати збільшилися на 1368 тис. грн., а в

Таблиця 2.4 – Витрати на виробництво продукції ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» у 2018-2020 рр., тис. грн.

Показник	2018	2019	2020	Відхилення (+,-)	
				2019/2018	2020/2019
1. Матеріальні витрати	43440	44505	45427	1065	922
2. Витрати на оплату праці	3258	2890	4322	-368	1432
3. Відрахування на соціальні потреби	1086	1026	951	-60	-75
4. Амортизація	1629	1311	1497	-318	186
5. Інші витрати	4887	6255	9011	1368	2756
Разом:	54300	55987	61208	1687	5221

2020 році порівняно з 2019 витрати на виробництво продукції також збільшився на 5221 тис. грн. в тому числі матеріальні витрати збільшилися на 922 тис. грн.

Витрати на оплату праці збільшилися на 1432 тис. грн., відрахування на соціальні потреби зменшилися на 75 тис. грн. амортизація збільшилась на 186 тис., грн., та інші витрати збільшилися на 2756 тис. грн.

У таблиці 2.5 подана інформація про валовий прибуток досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.5 – Валовий прибуток ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» у 2019-2020 рр.

Показники	2018	2019	2020	Відхилення (+,-)	
				2019/2018	2020/2019
1. Виручка (дохід) від реалізації продукції, тис. грн.	78900	72615	82946	-6285	10331
2. Затрати на виробництво, тис. грн.	61434	57342	64691	- 4091	7349
3. Валовий прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	17466	15273	18255	-2192	2982

Проаналізувавши дані таблиці 2.5, можна зробити висновок що, валовий прибуток від реалізації продукції у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшився на 2192 тис. грн., це пов'язано з зменшенням затрат на виробництво на 4091 тис. грн., та зменшенням виручки від реалізації продукції на 6285

тис. грн., а в 2020 році порівняно з 2020 роком валовий прибуток від реалізації продукції збільшився на 2982 тис. грн., це пов'язано з збільшенням затрат на виробництво на 7349 тис. грн. та значення виручки від реалізації продукції на 10331 тис. грн.

У загальному можна відзначити, що в 2020 році досліджуване підприємств збільшило валовий прибуток, що свідчить про постійне покращення щодо ефективності використання земельних угідь, про зростання показника продуктивності праці, а також про вдосконалення щодо використання наявних виробничих ресурсів тощо.

2.3 Аналіз складових елементів виробничого потенціалу ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»

Найважливішим чинником, що впливає на зростання обсягу виробництва продукції даного підприємства, виступає рівень його забезпеченості необхідними видами основних засобів.

Надходження основних засобів до товариства відбувається наступними способами:

- довгостроковими інвестиціями в об'єкти будівельно-монтажних робіт, виконуваних підрядним і господарським способом (будівництво, реконструкція, розширення);
- оприбуткування основних засобів з метою здійснення спільної діяльності і довірчого управління;
- придбання різних об'єктів основних засобів за плату;
- орендою основних засобів (у тому числі по лізингу);
- придбанням основних засобів на умовах обміну;
- надходженням у вигляді внеску в спільну діяльність.

Вибуття основних засобів здійснюється наступними способами:

- реалізація (продаж);
- передача в рахунок внеску до статутного капіталу іншої організації;

- здача в оренду;
- ліквідація в зв'язку з непридатністю;
- вибуття внаслідок недостачі, стихійних лих;
- передача в якості внеску у спільну діяльність.

Розрахуємо показники оцінки ефективності основних фондів ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».

1. Коефіцієнт зносу основних засобів:

$$K_z = \frac{\text{Знос}}{\text{Первісна вартість основних засобів}} \quad (2.1)$$

Коефіцієнт зносу на початок 2020 року:

$$K_z(\text{на початок року}) = \frac{14059}{24704} = 0,56$$

Коефіцієнт зносу на кінець 2020 року:

$$K_z(\text{на кінець року}) = \frac{15556}{33783} = 0,46$$

2. Коефіцієнт оновлення основних засобів:

$$K_{OH} = \frac{\text{Вартість основних засобів, що надійшли за звітний період}}{\text{Первісна вартість основних засобів на кінець звітного періоду}} * 100\% \quad (2.2)$$

Коефіцієнт оновлення основних засобів за 2020 рік:

$$K_{OH} = \frac{12710,6}{33783} = 37,6$$

3. Коефіцієнт вибуття основних засобів:

$$K_{\text{виб}} = \frac{\text{Вартість основних засобів, що вибули за звітний період}}{\text{Первісна вартість основних засобів на початок звітного періоду}} * 100\% \quad (2.3)$$

Коефіцієнт вибуття основних засобів за 2020 рік:

$$K_{\text{виб}} = \frac{3631,6}{24704} = 14,7$$

4. Коефіцієнт придатності основних фондів:

$$K_{\text{пр}} = (\text{ПВ} - \text{З}) * 100\% / \text{ПВ} \quad (2.4)$$

де ПВ – первісна вартість основних засобів; З – сума зносу основних засобів.

Коефіцієнт придатності основних фондів на початок 2020 року:

$$K_{\text{п}} = (24704 - 14059) * 100 / 24704 = 43,1$$

Коефіцієнт придатності основних фондів на кінець 2020 року:

$$K_{\text{п}} = (24704 - 15556) * 100 / 24704 = 41,2$$

Розрахунок коефіцієнтів приведений у табл. 2.6.

Аналізуючи дані таблиці 2.6, можна зробити висновок, що, вартість основних засобів на кінець 2020 року порівняно з початком звітного 2020 року збільшилася на 9079 тис. грн., в тому числі надійшло основних засобів у звітному році 12710,6 тис., грн. і вибуло 3631,6 тис., грн.

Таблиця 2.6 – Наявність, рух та технічний стан основних засобів ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» у 2020р.

№ з/п	Показник	Усього основних засобів	У тому числі					
			виробничі основні засоби основного виду діяльності		виробничі основні засоби інших галузей		невиробничі основні засоби	
			сума	%	сума	%	сума	%
1	Наявність на початок року, тис. грн	24704	17292,8	70	4940,8	20	2470,4	10
2	Надійшло у звітному році – всього	12710,6	8897,42	70	2542,12	20	1271,06	10
3	Вибуло у звітному році – всього	3631,6	2542,12	70	726,32	20	363,16	10
4	Наявність на кінець року	33783	23648,1	70	6756,6	20	3378,3	10
5	Коефіцієнт оновлення	37,6	26,5	-	2,90	20	1,47	-
6	Коефіцієнт вибуття	14,7	10,29	-	7,52	-	3,76	-
7	Знос майна:							
	а) на початок року	14059	9841,3	70	2811,8	20	1405,9	10
	б) на кінець року	15556	10889,2	70	3111,2	20	1555,6	10
8	Коефіцієнт зносу:							
	а) на початок року	0,56	0,40	-	0,12	-	0,06	-
	б) на кінець року	0,46	0,32	-	0,09	-	0,05	-
9	Коефіцієнт придатності:							
	а) на початок року	43,1	30,2		8,6		4,3	
	б) на кінець року	41,2	28,8		8,24		4,1	
9	Наявність основних фондів на кінець року за відрахуванням зносу	33783	23648,1	70	6756,6	20	3378,3	10
10	Зміна вартості основних фондів за рік	9079	6355,3	70	1815,8	20	907,9	10

Коефіцієнт оновлення показує, що протягом звітної періоду основні засоби в досліджуваному підприємстві оновилися на 37,6 %, відповідно, коефіцієнт вибуття, свідчить, що протягом звітної періоду вибуло основних засобів 14,7 %. Проте, потрібно зазначити про те, що результати темпів росту щодо оновлення переважають над результатами темпів росту щодо вибуття. Коефіцієнт придатності показує, що основні засоби досліджуваного підприємства є придатними на початок звітної періоду і становлять 43,1 %,

а на кінець звітної періоду зменшилися до 41,2 %. Дані результати відображають впровадження нових, а також й достатнє експлуатування вже діючих основних засобів. Зростання результатів коефіцієнта оновлення та результатів коефіцієнта придатності відображають вдосконалення загального стану наявних основних засобів.

Сума нарахованого за рік зносу зберігає динаміку зростання: показник на початок звітної періоду становить 14059 тис. грн., на кінець звітної періоду збільшився на 1497 тис. грн., та становив 15556 тис. грн., відповідно коефіцієнт показує, що знос основних засобів на початок звітної періоду становить 0,56 % та на кінець звітної періоду зменшився до 0,46 %, що є позитивним, та показує, що основні засоби підприємства функціонують та експлуатуються на нормальному рівні.

Матеріальною базою дослідженого підприємства є і необоротні активи.

У ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» до необоротних активів відносяться:

- основні засоби;
- незавершені капітальні інвестиції;
- довгострокові фінансові інвестиції;
- довгострокові біологічні активи.

Найвагомішу частку в складі необоротних активів становлять саме основні засоби. Для обґрунтованої оцінки стану необоротних активів аналізують передусім їх динаміку та зміни за їх складовими.

У табл. 2.7 подана інформація про динаміку та структуру необоротного капіталу ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» у 2020 році.

Аналізуючи дані табл. 2.7, можна зробити висновок, що вартість необоротних активів на кінець звітної року збільшилося на 9824 тис. грн.

Збільшення вартості необоротних активів сталося в основному за рахунок зростання: основних засобів на 9079 тис., грн. і довгострокових біологічних активів на 3089 тис. грн., та зменшенням незавершених капітальних інвестицій на 2344 тис. грн. Можна сказати, що збільшення необоротних активів свідчить про розширення діяльності підприємства, що

Таблиця 2.7 – Динаміка та структура необоротного капіталу ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» у 2020 році

Необоротні активи	На початок звітного року	На кінець звітного року	Зміна за рік (-;+)
Незавершені капітальні інвестиції, тис. грн	2334	-	-2344
Основні засоби, тис. грн.	24704	33783	9079
Довгострокові біологічні активи, тис. грн.	4073	7162	3089
Разом необоротних активів	31111	40945	9824

пояснюється збільшенням машино-тракторного парку підприємства.

На дослідженому підприємстві оборотний капітал – це частина виробничого капіталу, що повністю переносить свою вартість на знову створений продукт, та повертається до виробника вже у грошовій формі після кожного такого кругообігу капіталу.

Склад та величина оборотних активів підприємства відображається у балансі підприємства. Відповідно до цього, склад оборотних активів підприємства регулюється П(С)БО 2 «Баланс».

У табл. 2.8 подана інформація про динаміку результатів та структуру оборотного капіталу ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» у 2020 році.

Проаналізувавши дані таблиці 2.8 можна зробити висновок, що вартість оборотних активів підприємства на кінець звітного року збільшилося на 12337 тис. грн., що сталося у зв'язку із зростанням результатів матеріальних оборотних запасів на 13486 тис. грн., та зменшення дебіторської заборгованість на 626 тис. грн., і зменшення грошових коштів та їх еквіваленти на 523 тис. грн. Найвагомішу частку в складі оборотного капіталу складають матеріальні запаси. Вартість матеріальних оборотних активів на кінець звітного року збільшилося на 13486 тис. грн. Збільшення вартості матеріальних засобів сталося в основному за рахунок зростання: виробничі запаси на 9062 тис. грн., незавершене виробництво 3481 тис. грн., готова

Таблиця 2.8 – Динаміка та структура оборотного капіталу ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» у 2020 році, тис. грн.

Оборотні активи	На початок звітного року	На кінець звітного року	Зміна за рік (-;+)
Виробничі запаси	9880	18942	9062
Незавершене виробництво	10900	14381	3481
Готова продукція	7427	11174	3747
Товари	2985	114	-2871
Поточні біологічні активи	10	77	67
Разом матеріальних оборотних запасів	31202	44688	13486
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	3032	4261	1229
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1855	-	-
Разом дебіторська заборгованість за розрахунками	4887	4261	-626
Грошові кошти та їх еквіваленти	1040	517	-523
Разом оборотні активи	37129	49466	12337

продукція 3747 тис. грн., поточні біологічні активи 67 тис. грн. та зменшення товарів 2871 тис. грн.

З приведених даних можна зробити висновок, що протягом звітного періоду спостерігалось зростання оборотних активів підприємства, що дає змогу підприємству розширити власні можливості по фінансуванню своєї діяльності, збільшилась частка оборотних виробничих запасів, що позитивно характеризує майновий стан підприємства і свідчить про розвиток його виробничої діяльності.

У ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» ефективність управління зосереджено на максимально повному використанні всього наявного набору ресурсів, що є в його розпорядженні. На дослідженому підприємстві персонал є найбільш складним об'єктом управління, адже, саме працівники є найбільш чутливими до управлінського впливу. Головною метою щодо системи управління персоналом в ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» виступає – створити необхідну базу забезпечення кадрами, організувати ефективне їх використання, моральний, духовний, професійний розвиток, а також досягти розумного ступеня динамічності персоналу.

У таблиці 2.9 подана інформація про аналіз змін чисельності персоналу ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».

Таблиця 2.9 – Аналіз зміни чисельності персоналу і його структури у 2018-2020 рр.

Категорії персоналу	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-)	
				2019/2018	2020/2019
	чол.	чол.	чол.	чол.	чол.
Усього осіб	287	300	312	13	12
у тому числі промислово-виробничий персонал	262	274	284	12	10
з них: робітники	237	248	254	11	6
службовці	25	26	30	1	4
з них: керівники	12	11	14	-1	3
спеціалісти	13	15	16	1	1
непромисловий персонал	25	26	28	1	2

Аналізуючи дані, наведені у таблиці 2.9, можна зробити висновок, що чисельність персоналу в 2019 році порівняно з 2018 роком збільшилось на 13 осіб, в тому числі промислово-виробничий персонал підприємства збільшився на 12 осіб, а саме: робітників збільшилося на 11 осіб, службовців збільшилося на 1 особу, з них керівників зменшилося на 1 особу та спеціалістів збільшилося на 1 особу, та непромислового персоналу збільшилося на 1 особу. У 2020 році порівняно з 2019 роком чисельність персоналу також збільшилося на 12 осіб, у тому числі промислово-виробничий персонал збільшився на 10 осіб, а саме: робітників збільшилося на 6 осіб, службовців збільшилося на 4 особи, з них керівників збільшилося на 3 особи та спеціалістів збільшилося на 1 особу; непромислового персоналу збільшилося 2 особи.

Рух персоналу на дослідженому підприємств характеризується абсолютними і відносними показниками обороту і плинності.

Оборот по звільненню визначається за формулю:

$$Kз = \frac{Rз}{Rcc} * 100, \quad (2.5)$$

де $Kз$ – коефіцієнт обороту по звільненню; $Rз$ – кількість звільнених; Rcc – середньоспискова чисельність.

За 2018 рік:

$$Kз = \frac{4}{262} * 100 = 1,6$$

За 2019 рік:

$$Kз = \frac{5}{274} * 100 = 1,8$$

За 2020 рік:

$$Kз = \frac{6}{284} * 100 = 2,18$$

Оборот по прийняттю (зовнішній) розраховується за формулю:

$$Kn = \frac{Rn}{Rcc} * 100 \quad (2.6)$$

де Kn – коефіцієнт оборот по прийняттю; Rn – кількість прийнятих; Rcc – середньоспискова чисельність.

За 2018 рік:

$$Kз = \frac{12}{262} * 100 = 4,6$$

За 2019 рік:

$$Kз = \frac{15}{274} * 100 = 5,4$$

За 2020 рік:

$$Kз = \frac{14}{274} * 100 = 4,9$$

Оборот персоналу визначається за формою:

$$Kо = Kз + Kп \quad (2.7)$$

де $Kз$ – коефіцієнт обороту по звільненню; $Kп$ - коефіцієнт обороту по прийняттю.

За 2018 рік:

$$Kо = 4,6 + 1,6 = 6,2$$

За 2019 рік:

$$Kо = 5,4 + 1,8 = 7,2$$

За 2020 рік:

$$Kо = 4,9 + 2,1 = 7,0$$

Коефіцієнт плинності визначається за формулю:

$$Kп = \frac{Rз}{Rсс} * 100 \quad (2.8)$$

де $Kп$ – коефіцієнт плинності персоналу; $Rз$ – кількість звільнених за власним бажанням та з інших неповажних причин; $Rсс$ – середньоспискова чисельність за відповідний період.

За 2018 рік:

$$K_{п} = \frac{3}{262} * 100 = 1,1$$

За 2019 рік:

$$K_{п} = \frac{3}{274} * 100 = 1,1$$

За 2020 рік:

$$K_{п} = \frac{5}{284} * 100 = 1,7$$

В табл. 2.10 проаналізовано рух робочої сили в «ТОВ Мрія Фармінг».

Таблиця 2.10 – Аналіз руху робочої сили ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» за 2018-2020 рр.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-)	
				2019/2018	2020/2019
1. Середньоспискова чисельність промислово-виробничого персоналу, осіб	262	274	284	12	10
2. Прийнято працівників, осіб	12	15	14	3	-1
3. Вибуло працівників, у т. ч.:	4	5	6	1	1
за власним бажанням	3	3	5	-	2
за порушення трудової дисципліни	1	2	1	1	-1
4. Коефіцієнт обороту з прийому	4,6	5,4	4,9	0,8	-0,5
5. Коефіцієнт обороту з вибуття	1,6	1,8	2,1	0,2	0,3
6. Коефіцієнт обороту персоналу	6,2	7,2	7,0	1,0	-0,2
7. Коефіцієнт плинності	1,1	1,1	1,7	-	0,6

У загальному можна сказати що, на дослідженому підприємстві спостерігається збільшення кількості персоналу, що є позитивним явищем,

оскільки у 2018 -2020 роках спостерігалось зростання обсягів виробництва та реалізації продукції.

РОЗДІЛ 3

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТОВ «МРІЯ ФАРМІНГ ТЕРНОПІЛЬ»

3.1 Методи та засоби покращення управління трудовим потенціалом підприємства

Проведений аналіз управління виробничим потенціалом досліджуваного нами підприємства засвідчив про необхідність розробки методів і засобів його покращення та удосконалення.

У процесі проведення дослідження було виділено наступні елементи виробничого потенціалу:

- трудовий потенціал,
- земельний потенціал,
- матеріально-технічні ресурси,
- нематеріальні активи.

Трудовий потенціал підприємства включає в себе такі складові, як професійні здібності та сукупну кваліфікацію всіх без винятку працівників, а також відповідні досягнення в розвитку персоналу та ефективну організацію праці.

Для підвищення ефективності використання трудового потенціалу працівників товариства нами було розроблено комплекс взаємопов'язаних заходів, поданих на рис. 3.1.

При цьому слід пам'ятати, що максимальний ефект досягається лише в тому випадку, якщо використовується комплексний підхід, що забезпечує виникнення стратегічного ефекту.

Впровадження запропонованих комплексних заходів з метою підвищення ефективності використання трудового потенціалу дає можливість не лише аналізувати та контролювати процес управління, а й своєчасно визначати слабкі місця та розробляти заходи щодо їх усунення, дозволяє

прогнозувати зміну показників трудового потенціалу персоналу підприємства та проводити оцінку впливу цих змін на рівень конкурентоспроможності підприємства.

Рисунок 3.1 – Основні напрями підвищення економічної ефективності управління трудовим потенціалом на досліджуваному підприємстві

Організаційний механізм впровадження комплексних заходів пропонується реалізувати як регулярний моніторинг трудового потенціалу, що, на нашу думку, найбільшою мірою відповідає принципам комплексності та безперервності контролю, а також визначається такими властивостями системи управління людськими ресурсами, як відкритість та динамічність.

Для того, щоб підвищити професійно-особистий комфорт працівників підприємства потрібно, щоб існуюча система мотивації була ефективною. Для підвищення мотивації працівників досліджуваного підприємства важливою є система мотивації та винагороди, яка впливає на поведінку та професійно-особистий комфорт працівників.

Пропонуємо для досліджуваного нами товариства діючу систему мотивації та винагороди доповнити такими видами преміювання:

- премія за професійні успіхи для керівників та фахівців (30 % від посадового окладу);
- премія за високі результати роботи для робітників (максимальний розмір якої становить 30 % від тарифної ставки робітника та збільшити премії за нічні зміни до 30 %, а також за класність виконаних робіт на полі до 20 %).

При нарахуванні премії для керівників та робітників дослідженого підприємства до уваги братимуться такі показники як: якість продукції, продуктивність праці та ініціативність.

Другим запропонованим заходом є покращення професійно-кваліфікаційного рівня працівників дослідженого підприємства. В товаристві найважливішим напрямом покращення професійно-кваліфікаційного рівня працівників є навчання персоналу. Тому для покращення системи розвитку та навчання персоналу на підприємстві пропонуємо створити внутрішній тренінг-центр. За допомогою такого центру працівники даного підприємства зможуть покращувати свої знання, підвищувати результативність роботи та здобувати додаткові знання для кар'єрного росту.

До основних функцій тренінг-центру ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» слід віднести такі, як:

- удосконалення розвитку професійних знань та навичок працівників досліджуваного підприємства;
- реалізація програми з підвищення кваліфікації, перепідготовки та стажування фахівців, обслуговуючого персоналу.
- підвищення трудової мотивації працівників товариства;
- покращення міжособистої комунікації та взаємодії працівників досліджуваного підприємства.

Також пропонуємо проводити тематичні тренінги, розділяючи їх за різною тематикою і проводити для того персоналу, який буде мати в цьому потребу (рис.3.2).

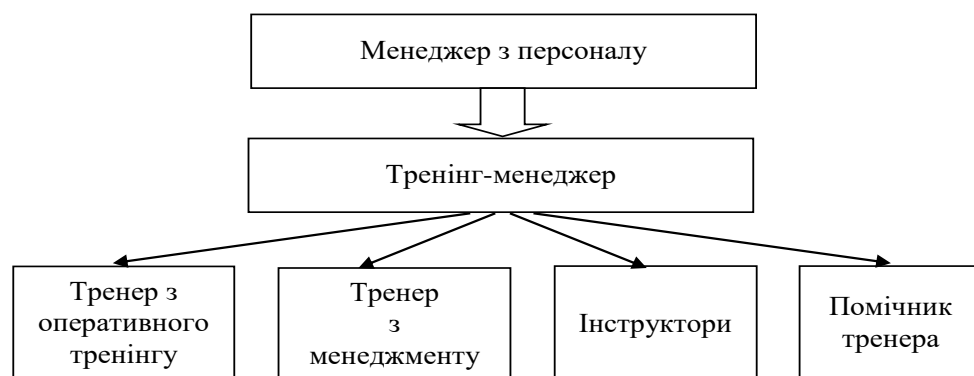

Рисунок 3.2 – Тренінг-менеджери ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»

Кожен менеджер буде виконувати свої функції:

- менеджер з персоналу – йому будуть підпорядковуватися всі тренери тренінг-підрозділу;
- тренінг-менеджер – буде безпосередньо вирішувати всі організаційні питання щодо проведення тренінгів;
- тренер з оперативного тренінгу – буде здійснювати поточне координування щодо організації різних видів тренінгів для всього персоналу;
- тренер з менеджменту – буде відповідати за розробку та підготовку тренінгів та навчальних занять;
- інструктори – будуть проводити різні види інструктажів;
- помічник тренера – буде займатися контролем реквізиту, потрібного для навчання.

У загальному можна сказати, що проведення тренінгів збільшить продуктивність працівників, а також дохід підприємства. Нижче подані переваги та недоліки тренінг-центру:

Переваги:

- короткі терміни навчання (1-4 дні);
- розвиток практичних навичок командної роботи;
- активна участь усіх учасників тренінгу в процесі навчання;
- підвищення мотивації працівників підприємства;
- обмін особистим досвідом роботи не лише з тренером, а також з іншими учасниками тренінгу.

Недоліки:

- недовготривалий ефект від тренінгу (2-3 місяці);
- потрібне повторне навчання з метою відновлення практичних навичок працівників підприємства;
- надання недостатніх системних знань;
- великі фінансові затрати на утримання штатних тренерів.

Отже, створення внутрішнього запропонованого нами тренінг-центру для даного товариства буде потребувати значних фінансових вкладення та затрат часу. Для того, щоб мінімізувати витрати пропоную впровадження спеціалізованої онлайн платформи «Yaware Courses» для навчання персоналу, яка дозволить застосовувати в управлінні навчанням працівників досліджуваного підприємства такі можливості як:

1. Створення та формування навчального контенту – завдяки технічним можливостям ресурсу можливо буде завантажувати аудіо та відео навчальні матеріали, створювати опитування через тестування, а також висвітлювати документи та презентації для користувачів.

2. Організація та управління дистанційним навчальним процесом – ефективна система навчання персоналу, яка передбачає планування та складання списку поточних завдань з підбором завдань та тестових програм.

3. Налагоджений двосторонній процес комунікації – для спрощення навчального процесу створюються тематичні форуми, що дає можливість вільного спілкування з питань навчання, функціонують індивідуальні та групові чати.

4. Формування єдиної база знань – система дистанційного навчання персоналу дозволить формувати розширену базу знань, у якій поєднуються різноформатні матеріали за певними ознаками.

5. Контроль процесу навчання та оцінка персоналу – для комплексної оцінки ефективності роботи персоналу буде застосовуватись тестування в різних форматах, за допомогою яких полегшиться процес оцінки персоналу. Відстежити рівень засвоєння інформації та скласти характеристику персоналу можливо буде за методом 360 градусів.

6. Аналітика процесу навчання: звітність та контроль – ефективний розвиток кваліфікації персоналу буде забезпечений можливістю індивідуального підбору курсів із попередньою обробкою аналітичних даних.

Використання спеціалізованої онлайн програми розвитку персоналу дозволить проводити навчання десятків людей протягом дуже короткого часу,

забезпечуючи при цьому повний контроль за процесом навчання у режимі реального часу.

Онлайн платформа «Yaware Courses» дозволить економити значні кошти через те, що всі пройдені працівниками досліджуваного підприємства тренінги будуть доступними в електронному режимі. Така платформа дозволить мати онлайн доступ до кожного тренінгу, який відбувся всім працівникам і тим самим дозволить зекономити значну частину коштів завдяки скороченню витрат на проведення повторних тренінгів. Поряд з цим запропонована нами онлайн платформа «Yaware Courses» буде характеризуватися зручністю використання.

Витрати на реалізацію онлайн платформи «Yaware Courses» представлені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Витрати на реалізацію онлайн платформи «Yaware Courses»

Пропозиції	Відповідальний	Сума витрат, грн.
Впровадження онлайн платформи «Yaware Courses»	відділ ІТ	60000
Підтримка технічної справності	відділ ІТ	3000
Розробка програми та наповнення відповідними матеріалами	Відділ роботи з персоналом	40000
Оцінювання ефективності від використання онлайн платформи «Yaware.Courses»	Відділ роботи з персоналом	2000
Всього		105 000

Отже, витрати на впровадження онлайн платформи «Yaware Courses» в 2021 році складуть 105000 грн. Безпосередньою роботою, щодо організації розробленої нами платформи будуть займатися відповідальні відділи, які функціонують на базі ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль». Очікуваний економічний ефект від впровадження онлайн платформи «Yaware Courses» передбачається на рівні 155000 грн. Такий ефект буде відбуватися за рахунок зменшення витрат (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Фактори економії витрат

№ п/п	Фактори економії витрат	Сума, грн.
1	Зменшення витрат на управління та вдосконалення роботи фахівців	60000
2	Економія на оренді та операційних витратах, пов'язаних з організацію виїзних тренінгів	65000
3	Багаторазове використання матеріалів консалтингових фірм для ефективної роботи персоналу	20000
4	Зменшення витрат коштів на проведення тренінгів	10000
Разом		155 000

Річний економічний ефект (ЕЕ_р) від впровадження онлайн платформи «Yaware Courses» можна розрахувати за наступною формулою:

$$ЕЕ_r = E_r - Z_k \quad (3.1)$$

де E_р – річна економія від впровадження онлайн платформи «Yaware Courses» за рахунок скорочення та економії умовно-постійних витрат, грн.; Z_к – одноразові капітальні затрати.

$$E_r = 155000 - 105000 = 50000 \text{ грн.}$$

Теперішня вартість грошових потоків за 3 роки:

$$TB = \frac{CF_1}{(1+E)^1} + \frac{CF_1}{(1+E)^1} + \dots + \frac{CF_1n}{(1+E)^n} \quad (3.2)$$

де CF_n – чисті грошові потоки у період t; E – ставка дисконту (15 %), яка складається з трьох частин:

- відсоткова ставка на позикові кошти;
- відсоткова ставка, яка враховує ризик проекту;
- очікуваний рівень інфляції.

$$TB = \frac{50000}{1 + 0,15} + \frac{50000}{(1 + 0,15)^2} + \frac{50000}{(1 + 0,15)^3} = 114618 \text{ грн.}$$

Чиста теперішня вартість проекту (ЧТВ):

$$\text{ЧТВ} = \text{ТВ} - \text{ПІ} \quad (3.3)$$

де ТВ – теперішня вартість грошових потоків за 3 роки, грн.; ПІ – початкові інвестиції в проект, грн.

$$\text{ЧТВ} = 114618 - 105000 = 9618 \text{ грн.}$$

При умові, коли $\text{ЧТВ} > 0$, буде означати перевищення норми прибутковості проекту над необхідною ставкою прибутковості інвестицій (дисконтна ставка). З представленого вище розрахунку видно, що норма прибутковості запропонованого нами проекту більша за необхідну ставку прибутковості інвестицій. А це свідчить про те, що проект впровадження онлайн платформи «Yaware Courses» доцільно реалізовувати на досліджуваному підприємстві.

Індекс рентабельності (прибутковості) проектного заходу визначається за формулою:

$$PI = \frac{\text{ТВ}}{\text{ПІ}} \quad (3.4)$$

$$PI = \frac{114618}{105000} = 1,1$$

Термін окупності (Т), який розраховується як відношення початкових інвестицій до щорічних грошових потоків:

$$T = \frac{105000}{50000} = 2,1 \text{ роки}$$

Отже, проведені розрахунки показують, що впровадження онлайн платформи «Yaware Courses» є доцільним.

3.2 Заходи, спрямовані на покращення використання земельного потенціалу підприємства

Важливим елементом виробничого потенціалу досліджуваного підприємства є земельні ресурси. Земля є найважливішою умовою існування суспільства, головним джерелом національного багатства та природною основою суспільного виробництва. Від того наскільки ефективно застосовуються земельні ресурси, залежить кількість та якість виробленої сільськогосподарської продукції. Щоб досягти високої врожайності, що призведе до підвищення економічної ефективності підприємства, потрібно проводити заходи щодо покращення використання сільськогосподарських угідь.

Для ефективного підвищення використання сільськогосподарських угідь необхідний інтенсивний шлях розвитку аграрних підприємств, що передбачає збільшення виробництва продукції на основі використання нових технологій, кваліфікованої праці, досконалих засобів виробництва та методів господарювання. Однак, насамперед це вимагає додаткових інвестицій в розвиток сільського господарства.

Перелік основних заходів з метою підвищення ефективності використання земельних ресурсів наведено на рис. 3.3.

Отже, з метою поліпшення ефективності використання земельних ресурсів на досліджуваному нами підприємстві пропонуємо запровадити раціональну систему землеробства або провадити систему точного землеробства.

Технології точного землеробства дають змогу покращити стан полів в таких напрямках:

- агрономічному: з врахуванням реальних потреб рослинної культури в засобах захисту рослин та удосконалення агровиробництва;

- технічному: раціональне використання часу на рівні товариства;
- екологічному: скорочення негативних дій сільгоспвиробництва на навколишнє середовище;
- економічному: підвищення продуктивності та скорочення витрат підвищує ефективність досліджуваного підприємства.

Рисунок 3.3 – Основні заходи з метою підвищення ефективності використання земельних ресурсів

Технології точного землеробства набирають популярності, тому вважаємо його одним з найпрогресивніших напрямків розвитку сільського господарства і рекомендуємо до практичного використання на досліджуваному нами товаристві на основі провадження інноваційного проекту – «Планшет Агронома».

Варто зазначити, що в ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» важливим моментом є зменшення часу між фактом здійснення операції, потраплянням інформації в базу та прийняттям рішень. Завдяки впровадженню

пропонованого проекту цей проміжок можна скоротити з 4-5 днів до 4 годин. За допомогою отриманої онлайн-інформації, агрономи досліджуваного підприємства робитимуть відмітки безпосередньо в планшеті по кожному полю, додаючи свої коментарі та фотографії полів, вносячи прогнозовану врожайність культур та багато інших даних.

Даний проект дозволить забезпечувати оперативний збір, накопичення та передачу даних про хід польових робіт; аналіз наявного картографічного, архівного та довідкового матеріалу; контроль за використанням трудових і матеріальних ресурсів. Попередньо були складені карти мінерального складу ґрунтів, відповідно до яких при посіві точково буде вноситись насіння. Для контролю витрат палива і оцінки ефективності посівної та збору врожаю буде впроваджений GPS-моніторинг. Проект включатиме збір інформації з 1200 полів.

У проекті «Планшет Агронома» буде відображена така інформація для агронома і обліковця:

- збір фактичних даних про виконані роботи в режимі реального часу;
- облік ТМЦ (товарно-матеріальні цінності) при навантаженні зі складу на машину і витрати ТМЦ при видачі їх з машини агрономів безпосередньо на полях і т.д.;
- збір і оцінка агрономічних даних про стан посівів на полях з метою їх візуального відображення на географічній карті в центральній базі;
- використання GPS (контроль географічних координат) для організації контролю за пересуванням агронома і обліковця по полях;
- визначення координат поля (з використанням GPS) для формування географічної карти полів і обсягу виконаної роботи тракторами;
- використання єдиних класифікаторів, створених в центральній базі ІС, і передача тільки необхідних елементів довідників індивідуально для кожного агронома або обліковця;

– зручні відбори для великих довідників з метою спрощення введення інформації і зменшення ймовірності помилки в т.ч. для довідників: агрегат, трактор, причіпні пристрої, механізатор, номенклатура.

У результаті для наповнення вмісту «планшет агронома» будуть відображені такі розділи: довідники; документи планування; звіти підсистем планування та обліку факту. Для підготовки та реалізації даного проекту необхідна команда, що складається з шести наступних фахівців: керівник проекту; системний архітектор; бізнес-аналітик; адміністратор баз даних; тестувальник; бухгалтер.

У таблиці 3.3 представимо учасників проекту та визначимо їх роль в ньому.

Таблиця 3.3 – Команда проекту «Планшет Агронома»

Назва учасника	Вплив на виконання проекту
Керівник проекту	відповідальний за досягнення цілей проекту та призначений для реалізації проекту «Планшет Агронома»
Системний архітектор	відповідальний за якісну розробку та своєчасне виконання інформаційних систем бази даних
Бізнес-аналітик	відповідає за збирання та розповсюдження інформації про проект
Адміністратор баз даних	має певну компетенцію в галузі систем управління базами даних, що дозволяє йому якісно виконати їх проектування, реалізацію та налагодження
Тестувальник	спеціаліст, який займається тестуванням чи перевіркою додатків, програм, компонентів чи систем на наявність помилок та збоїв
Бухгалтер	відповідальний за управління фінансовими потоками проекту

Проект буде тривати 12 місяців і буде реалізований в 2022 році.

Витрати на проведення проектних робіт зображені в таблиці 3.4.

Отже, витрати на впровадження проекту в 2022 році складуть 350000 грн. Очікуваний економічний ефект від впровадження онлайн платформи передбачається на рівні 160000 грн.

Таблиця 3.4 – Витрати для реалізації проекту «Планшет Агронома»

Пропозиції	Відділ, який відповідає	Сума витрат, грн.
Витрати на оплату праці працівникам	Бухгалтерія	70 000
Витрати на закупівлю планшетів	Відділ постачання	200 000
Витрати на службові відрядження працівникам	Відділ роботи з персоналом	30 000
Придбання відповідної техніки для проектних та експериментальних робіт	Відділ постачання	30 000
Підтримка технічної справності	Відділ IT-технології	20 000
Всього		350 000

Основні показники, якими характеризується ефективність даного проекту в цілому:

1. Теперішня вартість грошових потоків за 3 роки:

$$ТВ = \frac{160000}{1 + 0,15} + \frac{160000}{(1 + 0,15)^2} + \frac{160000}{(1 + 0,15)^3} = 366778 \text{ грн.}$$

2. Чиста теперішня вартість проекту (ЧТВ):

$$ЧТВ = 361924 - 350000 = 11924 \text{ грн.}$$

Оскільки ЧТВ > 0, то запропонований проект доцільно реалізовувати в діяльність досліджуваного підприємства.

3. Індекс рентабельності (прибутковості) проектного заходу (PI):

$$PI = \frac{366778}{350000} = 1,1$$

4. Термін окупності (Т) проекту:

$$T = \frac{350000}{160000} = 2,2 \text{ роки}$$

Отже, запропоновані заходи безумовно будуть сприяти покращенню використання земельного потенціалу підприємства, а також завдяки запровадженню проекту досліджуване підприємство може збільшити свій прибуток та стати більш успішнішим.

3.3 Шляхи забезпечення ефективної експлуатації основних засобів

Для того, що посприяти забезпеченню щодо ефективного використання наявних основних засобів ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль», варто впровадити певні заходи по зниженню внутрішньо-змінних простоїв сільськогосподарських машин даного підприємства. Це дозволить значно збільшити рівень продуктивності праці, а також і результат показника фондівдачі основних засобів. Одним із таких заходів виступає доцільність запровадження посади диспетчера на даному підприємстві. Досвід показує, що при введенні такої посади, всі витрати часу в управлінців цього підприємства щодо здійснення оперативного управління значно скоротяться. В основні функції диспетчера повинні увійти: забезпечення централізованого збору та якісну обробку наявної оперативної інформації; проведення контролю та регулювання проходження інформації тощо.

Саме діяльність диспетчера сприятиме підвищенню інформаційної забезпеченості персоналу підприємства: як керівників, так і спеціалістів, завдяки цьому вони матимуть можливості точно та своєчасно корегувати процес виробництва, а також надавати всім працівникам потрібну допомогу.

На основі реалізації такого заходу, якісніше використовуватимуться наявні основні засоби цього підприємства, що відобразиться на зменшенні їхнього простою та підвищенні щоденного виробітку, а також на зменшенні строків щодо виконання сільськогосподарських робіт в межах 15-20 відсотків. Крім цього, удосконалення оперативного управління за рахунок введення посади диспетчера сприятиме збільшенню результату коефіцієнта змінності використання машинно-тракторного парку тощо.

Із введенням посади диспетчера покращиться використання робочої сили, що дозволить підвищити якість виконуваних сільськогосподарських робіт. Запровадження посади диспетчера на підприємстві дозволить отримати додаткові прибутки, зокрема, від скорочення тривалості посіву зернових, та від зменшення тривалості збору зернових культур, також посприє значній економії фінансових ресурсів унаслідок зменшення просту машинно-тракторного парку із врахуванням організаційно-технічних причин тощо.

У таблиці 3.5 відображено порівняльний аналіз результатів показників щодо використання машино-тракторного парку до та після впровадження посади диспетчера.

Таблиця 3.5 – Показники використання машино-тракторного парку до та після впровадження посади диспетчера на ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»

Показники використання МТП	До впровадження (2021) рік	Після впровадження (2022) рік
Середньорічна чисельність тракторів, шт.	40	40
Відпрацьовано одним трактором днів	196	205
Простої із організаційних причин, машино-година	36	20
Простої із технічних причин, машино-година	230	180
Коефіцієнт використання робочого часу	0,89	0,93
Витрати на експлуатацію МТП, тис. грн.	800	740
Витрати на утримання диспетчера, тис. грн.	-	180

Дані таблиці свідчать про те, що показники використання машино-тракторного парку після впровадження посади диспетчера на ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» значно покращилися.

Необхідно зазначити, що диспетчер повинен обслуговувати, не тільки всю діяльність роботу МТП, але також і автопарк, брати участь щодо управління складським господарством, що, в свою чергу, надасть можливості щодо зростання ефективності експлуатації основних виробничих фондів даного підприємстві.

Основні засоби досліджуваного підприємства є не тільки основою його загальної матеріально-технічної бази, але й певним підґрунтям його загального вдосконалення та ефективного розвитку в цілому.

Такий процес може здійснюватися на основі двох шляхів: зростання кількості основних засобів, тобто, екстенсивним шляхом; збільшення ефективності щодо їхньої правильної експлуатації, тобто, інтенсивним шляхом.

Основні заходи щодо забезпеченості ефективних експлуатаційних дій для основних засобів ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» варто застосувати наступні – рисунок 3.4.

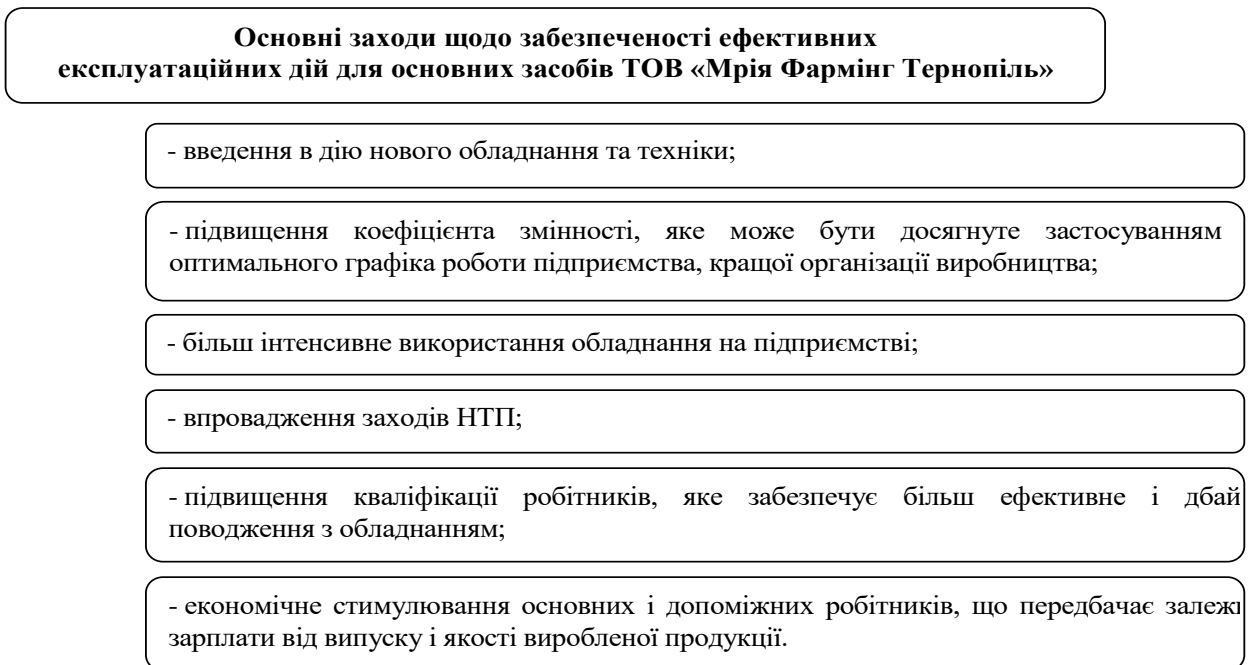

Рисунок 3.4 – Основні заходи щодо забезпеченості ефективних експлуатаційних дій для основних засобів ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»

Покращення використання основних засобів підприємств має позначитися на зниженні собівартості продукції, що в кінцевому результаті дасть змогу збільшити прибуток підприємства та підвищити рентабельність його діяльності в цілому.

Отже, процес забезпеченості ефективної експлуатації основних засобів на даний час має величезне значення. ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» має не тільки удосконалювати основні засоби, але й збільшити час роботи обладнання, покращити склад і структуру, максимально підвищити ефективність використання основних засобів.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

4.1 Організація охорони праці в ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»

Для ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» важливим є життя та здоров'я працівників підприємства, тому керівництвом дослідженого підприємства прийнято рішення про розробку політики промислової безпеки та охорони здоров'я, яка наплавлена на забезпечення екологічної та промислової безпеки, захист життя і здоров'я робітників від негативного впливу господарської діяльності товариства.

Основні небезпечні ризики в галузі промислової безпеки та охорони здоров'я, пов'язані з діяльністю виробничих об'єктів, технологічного процесу виробництва продукції та іншими вимогами, прийнятими на підприємстві. Керівництво дослідженого підприємства усвідомлюють про свою відповідальність перед працівниками та державою по забезпеченню здоров'я і життя працівників ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль», тому здійснюють політику, яка ґрунтується на засадах Закону України «Про охорону праці» (№ 2694-ХІІ від 14 жовтня 1992 року) [20] та головній меті дослідженого товариства, а саме: «Забезпечення безпечних умов праці працівників та захист здоров'я обслуговуючого персоналу».

Основними напрямками даної політики в ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» є:

- підвищення рівня безпечних умов праці працівників дослідженого підприємства;
- зменшення до допустимих норм впливу на працюючих небезпечних та шкідливих факторів виробничого середовища;
- забезпечення усунення джерел безпеки;
- вдосконалення менеджменту охорони здоров'я працівників ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль».

Важливими документами нормативно-правового характеру в дотриманні закону України «Про охорону праці» для ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» виступають наступні: Конституція України (№ 254-к/96-ВР від 28.06.1996 р.) [32] та Кодекс законів про працю України (№ 322-08 від 10.12.1971 р.) [31].

Основні принципи охорони праці в ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»:

1. здійснення планової діяльності з урахуванням небезпечних ризиків в галузі промислової безпеки та здоров'я працівників ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль»;

2. вдосконалення рівня безпеки виробничих об'єктів дослідженого підприємства та захисту здоров'я працівників відповідно до передового рівня розвитку науки, техніки і суспільства;

3. вчасне попередження ранніх ознак гострих та хронічних професійних захворювань та виробничо-зумовлених захворювань;

4. постійне спостереження за станом здоров'я працівників дослідженого підприємства в умовах дії шкідливих та небезпечних виробничих факторів;

5. забезпечення робітників дослідженого підприємства спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту;

6. постійне вдосконалення системи менеджменту компанії з метою забезпечення здоров'я працюючих.

Політика промислової безпеки та охорони здоров'я в ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» є безперервною та інтегрованою як в операційній діяльності дослідженого підприємства так і в процесі прийняття стратегічних рішень. Дана політика є невід'ємною частиною системи екологічного менеджменту підприємства, яка бере до уваги екологічні, соціальні та технологічні, аспекти виробництва, заходи щодо ліквідації несприятливого впливу на навколишнє середовище та здоров'я людини.

Керівництво дослідженого підприємства зобов'язанні постійно вдосконалювати та підвищувати результативність в галузі охорони здоров'я працівників ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль», та створити необхідні умов,

забезпечення фінансовими, кадровими, матеріальними та технічними ресурсами підприємства для реалізації даної політики.

Для здійснення політики з охорони праці, в ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» розроблені ряд інструкцій та нормативних актів з питань охорони праці, які є обов'язковими для виконання усіма працівниками товариства, основними є:

1. Інструкція з охорони праці: «Прибиральника службових приміщень»;
2. Інструкція з охорони праці: «Роботи на ПЕОМ»;
3. Інструкція з охорони праці: «Надання до лікарняної допомоги потерпілим»;
4. Інструкція з охорони праці: «Не електротехнічному персоналу з групою І з електробезпеки»;
5. Інструкція з охорони праці: «Пожежна безпека адміністративних приміщень» та інші.

Фінансування заходів з управління охороною праці здійснюється досліджуванним підприємством. Працівники не несуть жодних матеріальних витрат. Також ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» бере на себе організацію та фінансування обов'язкових медичних оглядів. Їх проведення спрямоване на встановлення фізіологічної та психологічної придатності працівника до виконуваної роботи, запобігання захворюванням і нещасним випадкам, а також виявлення ранніх ознак впливу виробничих умов на здоров'я працівників.

4.2 Проведення планування заходів цивільного захисту на підприємстві у випадку надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу

Відповідне планування заходів щодо цивільного захисту на ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» у випадку ситуацій надзвичайного характеру у воєнний та мирний час, в себе включає комплекс управлінських та організаційних заходів направлених на [30, с. 54]:

- проведення моніторингу, здійснення оцінки обстановки та безпосереднього прогнозування її розвитку;
- вчасне виявлення процесів небезпечного спрямування, які загрожують появою надзвичайних ситуацій та усунення прямих причин, що сприяють їх подальшому розвитку;
- приведення засобів та сил ЦЗ об'єкту у певний режим функціонування у залежності від тієї обстановки, яка склалася;
- припинення впливу чи дії факторів небезпечного характеру, які викликані НС;
- рятування населення, персоналу та майна;
- локалізації певної зони надзвичайної ситуації;
- мінімізації чи ліквідації її безпосередніх наслідків, що становлять загрозу здоров'ю чи життю населення, персоналу, заподіяння певної шкоди території, майну чи навколишньому природному середовищу;
- здійснення відновлювальних робіт.

Відповідний план реагування ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» безпосередньо визначає сам порядок роботи об'єкту у відповідних режимах надзвичайної ситуації та підвищеної готовності.

Основна мета проведення планування заходів цивільного захисту, також ґрунтується на створенні документів планового характеру, що визначають взаємоузгоджений порядок та зміст дій підрозділу чи посадової особи із питань цивільного захисту та персоналу відповідного об'єкта при виникненні чи загрозі НС.

Головні завдання стосовно реагування на НС, що мають бути визначені відповідним планом реагування, є наступні:

- 1) Під час виникнення надзвичайної ситуації та загрози [30, с. 62]:
 - здійснення відповідного оповіщення персоналу об'єкта, взаємодіючих та підпорядкованих органів управління, а також сил цивільного захисту населення про загрозу появи надзвичайної ситуації та відповідне інформування про дії у випадку її появи;

- організація контролю та спостереження за процесами технологічного спрямування, безпосередньою ситуацією на території відповідного об'єкта та поза його межами, організація вчасного усунення основних причин, які здатні спричинити аварію, а також проведення на постійній основі прогнозування певної можливості виникнення аварії та її масштабів;

- здійснення та уточнення заходів стосовно захисту населення, персоналу та територій від відповідних можливих наслідків ситуацій надзвичайного характеру;

- приведення у безпосередню готовність наявних засобів та сил цивільного захисту, використання у випадку необхідності додаткових засобів та сил у відповідності з планами взаємодії;

2) Під час ліквідації відповідних наслідків надзвичайної ситуації: [21, с. 102]:

- проведення оповіщення взаємодіючих сил та органів управління цивільного захисту і населення про появу надзвичайної ситуації, а також відповідне інформування його про дії в умовах такої ситуації;

- призначення відповідального керівника робіт щодо ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, а також та утворення у разі необхідності спеціальної комісії щодо ліквідації відповідних наслідків надзвичайної ситуації;

- встановлення зони надзвичайної ситуації та проведення на постійній основі прогнозування її подальшого поширення та відповідних масштабів можливих наслідків;

- організація проведення робіт із ліквідації та локалізації відповідних наслідків надзвичайної ситуації, застосування для цього потрібних засобів та сил;

- проведення постійного контролю за відповідним розвитком ситуації надзвичайного характеру та обстановкою на самому об'єкті та прилягаючих

до нього територій, проведення (при потребі) швидкої евакуації персоналу із зон небезпечних для життя;

3) при проведені відновлення нормальних умов роботи відповідних об'єктів суб'єкта господарювання проведення відновлювальних робіт за наслідками надзвичайних ситуацій [17, с. 86].

Таким чином, своєчасне планування відповідних заходів цивільного захисту у випадку НС являється гарантом безпеки як для робітників, так і для ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» в цілому.

ВИСНОВКИ

Провівши узагальнення позицій різних авторів, було встановлено, що під виробничим потенціалом підприємства слід розуміти сукупність матеріальних, природних і трудових ресурсів, інформаційних та організаційних компонентів, що перебувають у взаємозв'язку і функціонують як одне ціле.

За період 2018-2020 років досліджуване підприємство ТОВ «Мрія Фармінг Тернопіль» менш ефективно використовувало основні засоби. Про це свідчить зменшення фондівддачі, при чому збільшення фондоозброєності праці означає, що підприємство добре забезпечене основними фондами, що сприятиме вчасному обробітку ґрунтів та збирання врожаю, які в майбутньому забезпечать отримання прибутку.

Було визначено, що в 2020 році досліджуване підприємств збільшило валовий прибуток, це свідчить про покращення ефективності використання землі, підвищення продуктивності праці та покращення використання виробничих ресурсів.

Основними недоліками в роботі даного підприємства є низька ефективність використання трудового та земельного потенціалу. Значною проблемою підприємства також є збільшення зносу основних засобів, а саме обладнання та техніки.

Для усунення недоліків та з метою підвищення ефективності використання трудового потенціалу працівників товариства було розроблено комплекс взаємопов'язаних заходів: підвищення професійно-особистого комфорту працівників, покращення професійно-кваліфікаційного рівня персоналу, впровадження спеціалізованого програмного забезпечення. Запропоновано спеціалізовану онлайн програму «Yaware Courses» для розвитку персоналу, яка дозволить проводити навчання десятків людей протягом дуже короткого часу, забезпечуючи при цьому повний контроль за процесом навчання у режимі

реального часу. Річний економічний ефект від впровадження платформи складе 50000 грн, а термін окупності проекту 2,1 роки.

Були визначені такі заходи, спрямовані на покращення використання земельного потенціалу підприємства за рахунок підвищення ефективності використання наявних земельних площ; впровадження інноваційних технологій за рахунок застосуванням ґрунтозахисних систем землеробства; практичного застосування безпечних заходів захисту ґрунтів; вдосконалення системи насінництва; введення наукового обґрунтованих систем сівозмін, удобрювання та захисту рослин; застосування нових форм наукової організації праці та процесу виробництва. Запропоновано запровадити на підприємстві інноваційний проект – «Планшет Агронома», який дозволить забезпечувати оперативний збір, накопичення та передачу даних про хід польових робіт; аналіз наявного картографічного, архівного та довідкового матеріалу; контроль за використанням трудових і матеріальних ресурсів. Економічний ефект від впровадження онлайн платформи «Планшет Агронома» 158000 грн. Термін окупності проекту 2,2 роки.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ареф'єва О.В. Управління потенціалом розвитку промислових підприємств: Монографія. Київ: ГРОТ, 2004. 200 с.
2. Бабінова О.О. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід. Київ: Фенікс, 2014. 268 с.
3. Баранцева С. Стратегічне управління прибутком як регулятор діяльності підприємств. *Торгівля і ринок України*, 2008. Випуск 14, т. 2. С. 81-86.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. Київ: Кондор. Видавництво, 2016. 378 с.
5. Бородіна О.М. Державна підтримка агросфери: еволюція, проблеми: монографія. Київ, 2018. 264 с.
6. Гаєвська Л.М. Інформаційне забезпечення оцінки економічного потенціалу промислового підприємств. *Інфраструктура ринку*. Одеса. 2018. Вип. 25. С. 213-217.
7. Герасимчук З.В., Ковальська Л.Л. Виробничий потенціал регіону: методика оцінки та механізми його нарощування. Луцьк: ЛДТУ, 2003. 242 с.
8. Галушак О., Галушак М. Деякі аспекти організування адміністративного управління в організаціях. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2015. Вип. 1 (12). С. 230-238.
9. Галушак О., Галушак М. Організаційні засади лізингової діяльності / Інноваційні підходи в управлінні підприємствами. Колективна монографія присвячена 20-літтю кафедри менеджменту у виробничій сфері. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. С. 8-38.
10. Галушак О., Галушак М. Причини виникнення та шляхи вдосконалення мотивації персоналу в організаціях. 2016. Вип. 1 (14). С. 138-144.

11. Горянский В.Ф. Виробничо-економічний потенціал АПК. Київ, 1990. 158 с.
12. Горяча О.Л. Інформаційно-аналітичне забезпечення формування та управління виробничим потенціалом підприємств. *Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії: Економічні науки*. Дніпропетровськ, Випуск № 1 (15). 2016. С. 60-64.
13. Горяча О.Л. Структура та відтворення виробничого потенціалу підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні. Збірник наукових праць*. Київ, 2016. С. 71-75.
14. Дзюбинська Х.М., Шашина М.В. Оцінювання ефективності управління виробничим потенціалом підприємства за його складовими. *Економічні студії*. Львів, 2018. № 4. URL: [http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/4\(22\)_2018.pdf#page=29](http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/4(22)_2018.pdf#page=29). (дата звернення: 15.11.2021).
15. Должанський І.З. Управління потенціалом підприємства: підручник. Київ: ЦНЛ. 2016. 362 с.
16. Дубінін В.А. Актуальні питання цивільного захисту: навчальний посібник. Херсон: «Олді-Плюс». 2020. 464 с.
17. Дуда С.Т., Танцюра А.О. Методичні основи оцінювання виробничого потенціалу підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*. Львів, 2013. Вип. 23.17. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2013/23_17/206_Dud.pdf. (дата звернення: 18.11.2021).
18. Житна І.П. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2016. 191 с.
19. Завмрина А.В. Сільськогосподарське консультування як дієвий інструмент реалізації інноваційних процесів. *Ефективна економіка*. Дніпро. № 9. 2015. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4331> (дата звернення: 10.11.2021).

20. Закон України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 року № 2694-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 12.11.2021).

21. Запащук Л.В. Методичні підходи до оцінки виробничого потенціалу промислового підприємства. *Вісник ЖДТУ*. 2018. № 3 (53). С. 60-63.

22. Запорожець О. Цивільний захист: підручник. Київ: «Центр учбової літератури». 2021. 264 с.

23. Захаренко М.М. Теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 23. С. 59-65.

24. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: навчальний посібник. Київ: Знання-Перес, 2014. 200 с.

25. Іващенко В.М., Болюх М.А. Економічний аналіз господарської діяльності. Київ: ЗАТ «Нічлава», 2018. 204 с.

26. Ілляшенко С.М., Біловодська О.А. Управління інноваційним розвитком промислових підприємств: монографія. Суми: Університетська книга, 2010. 281 с.

27. Іщук С. Концептуальні засади формування та розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств. *Регіональна економіка*. 2015. № 3. С. 48-56.

28. Клочан В.В. Світовий досвід формування інформаційно-консультаційного забезпечення аграрної сфери. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету*. 2011, №23. С. 25-29.

29. Кобрин Л.Й. Застосування інструментів управління виробничим потенціалом з метою підвищення результативності діяльності підприємства. *Наукові записки*. Київ. 2019. № 1 (58). С. 132-138.

30. Ковжого С.О. Цивільний захист і охорона праці в галузі: навчальний посібник. Харків Нац. ун-т «Юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого», 2012. 192 с.

31. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-08. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>. (дата звернення: 10.11.2021).

32. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254-к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.11.2021).

33. Круш П.В., Бойко Т.О. Система управління виробничим потенціалом підприємства в сучасних умовах. Підприємництво та інновації. 2015. № 1. С. 75-83.

34. Кузнецова Т.В., Красовська Ю.В., Подлевська О.М. Управління потенціалом підприємства: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2017. 196 с.

35. Кузьменко Л.В. Формування виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2015. № 2. С. 205-211.

36. Левченко Ю.Г., Ратушняк Ю.Ю. Теоретичні основи формування та використання виробничого потенціалу підприємства. *Молодий вчений*. 2018. № 12. С. 623-626.

37. Лісовенкова І.М. Виробничий потенціал підприємства: методологічні підходи. *Економічний вісник НГУ*. 2017. № 2. С. 47-55.

38. Метеленко Н.Г. Виробничий потенціал, як фактор забезпечення розвитку внутрішнього господарського механізму промислових підприємств. *Електронний журнал ефективна економіка*. Дніпро. 2018. № 7. С. 65-68. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=261>. (дата звернення: 12.10.2021).

39. Остапенко Т.В. Виробничий потенціал підприємств АПК: поняття та оцінка. *Молодий вчений*. Херсон. 2014. № 4. С. 100-104.

40. Петухов Г.Б. Методологические основы внешнего проектирования целенаправленных процессов и целеустремленных систем. Москва: АСТ, 2016. 504 с.

41. Побережна Н.М. Ефективність використання виробничого потенціалу: теоретичний та практичний аспекти. Маркетинг і менеджмент інновацій. *Науковий журнал*. Суми. 2018. № 3. С. 212-220.

42. Пріб К.А., Патика Н.І. Діагностика в системі управління: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 432 с.

43. Райзберг Б.А. Сучасний економічний словник. *Фінанси і статистика*. Москва, 2019. С. 104-108.
44. Скібіцький О.М. Управління людським потенціалом: персонал, психологія, мотивація, відповідальність: монографія. Київ: ТОВ Три-К, 2013. 582 с.
45. Стеблюк М. Цивільна оборона та цивільний захист: підручник. Київ: «Знання». 2018. 487 с.
46. Терещенко Н.В. Комплексна оцінка підвищення ефективності діяльності підприємств і мотивації трудової діяльності. *Український соціум*. 2011. Вип. № 1 (6). С. 60-72.
47. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2013. 565 с.
48. Уланчук В.С., Жарун О.В. Формування інвестиційного клімату регіону. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий збірник*. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2017. Вип. III. Т. 2. С. 200-205.
49. Устенко О.Л. Економіка підприємництва: методичний посібник. Київ: МАУП, 2016. 458 с.
50. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навчальний посібник Київ: КНЕУ, 2014. 316 с.
51. Хринюк О.С. Теоретико-методичні аспекти оцінки виробничого потенціалу підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. № 3. С. 772-776.

ДОДАТКИ

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ** за ЄДРПОУ **31973651**
"Мрія Фармінг Тернопіль"
(вакцинавання)

Дата (рік, місяць, число) **2020 0 01**

КОДН

31973651

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за
Рік 2020 р.

Форма N2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітн ий періо д	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт,	2000	82946	72615
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	<i>2010</i>		
<i>премії підписані, валова сума</i>	<i>2011</i>		
<i>премії, передані у перестрахування</i>	<i>2012</i>		
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	<i>2013</i>		
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених</i>	<i>2014</i>		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(64691)	(57342)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	<i>2070</i>		
Валовий:	2090	18255	15273
прибуток			
збиток	2095	()	()
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових</i>	<i>2105</i>		
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	<i>2110</i>		
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	<i>2111</i>		
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	<i>2112</i>		
Інші операційні доходи	2120	242	3481
<i>у тому числі: дохід від зміни вартості активів, які</i>	<i>2121</i>		
<i>оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і</i>	<i>2122</i>		
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від</i>	<i>2123</i>	242	3481
Адміністративні витрати	2130	(1434)	(995)
Витрати на збут	2150	()	()
Інші операційні витрати	2180	()	()
<i>у тому числі: витрати від зміни вартості активів, які</i>	<i>2181</i>		
<i>оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і</i>	<i>2182</i>		
Фінансовий результат від операційної діяльності:	2190	17063	17759
прибуток			
збиток	2195	()	()
Доход від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	1403	
<i>у тому числі: дохід від благодійної допомоги</i>	<i>2241</i>		
Фінансові витрати	2250	(9439)	(4988)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(262)	(307)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні</i>	<i>2275</i>		

Продовження додатку А

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:	2290	8765	12464
прибуток			
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після	2305		
Чистий фінансовий результат:	2350	8765	12464
прибуток			
збиток	2355	()	()
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	8765	12464
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	45427	44505
Витрати на оплату праці	2505	4322	2890
Відрахування на соціальні заходи	2510	951	1026
Амортизація	2515	1497	1311
Інші операційні витрати	2520	9011	6255
Разом	2550	61208	55987
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Михай Кацпер Ян

Головний бухгалтер

Романець Наталя Юрївна

Додаток І до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "Мрія Фармінг Тернопіль"**
 Територія України за КОАТУУ
 Організаційно-правова форма господарювання **Товариство з обмеженою відповідальністю за КОПФГ**
 Вид економічної діяльності **Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур Середня кількість працівників 59** за КВЕД
 Дата (рік, місяць, число) **2020 01 101**
КОДИ
31973651
6124683001
240
01.11

Адреса, телефон __ 48242, Тернопільська обл., Чортківський р-н, місто Хоростків, вул.Заводська, будинок 1а
 Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід))

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2020 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001			
А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2334	
Основні засоби	1010	24704	33783
первісна вартість	1011	38763	49339
знос	1012	14059	15556
Інвестиційна нерухомість	1015		
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016		
Знос інвестиційної нерухомості	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020	4073	7162
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	4073	7162
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	31111	40945
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	31192	44611
Виробничі запаси	1101	9880	18942
Незавершене виробництво	1102	10900	14381
Готова продукція	1103	7427	11174
Товари	1104	2985	114
Поточні біологічні активи	1110	10	77
Депозити перестрахованих	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3032	4261
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	1855	
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1040	517
Готівка	1166	2	3
Рахунки в банках	1167	1038	514
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестрахованих у страхових резервах	1180		
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		

Продовження додатку Б

Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	37129	49466
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	68240	90411
Пасив	Код рязка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паізовий) капітал	1400	16	16
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	4559	4559
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	768	768
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	31845	40569
Неоплачений капітал	1425	0	0
Виучений капітал	1430	()	0
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	37188	46912
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510	26800	43485
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви	1530		
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат	1532		
резерв незароблених премій	1533		
інші страхові резерви	1534		
Інвестиційні контракти	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	26800	43485
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	4000	
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	100	832
розрахунками з бюджетом	1620	67	95
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630	85	87
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635		
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	4252	1014
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	68240	90411

Керівник

Михай Кацпер Ян

Головний бухгалтер

Романець Наталя Юрївна

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Економіка та право в умовах побудови інформаційного суспільства»

СЕКЦІЯ 6

SECTION 6

**ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА І АПК
ECONOMICS OF AGRICULTURE AND
AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX**

УДК 338.432

Патрило Т. М.

студент факультету економіки та менеджменту
Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя

Галушак О. Я.

кандидат економічних наук, доцент
кафедри менеджменту та адміністрування
Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя

**УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ
З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА**

Новітній розвиток ринкової економіки України прогнозує ґрунтовні зміни в структурі управління виробничим потенціалом як народного господарства в цілому, так і аграрної сфери зокрема. Від рівня розвитку виробничого потенціалу залежать напрями подальшого покращення функціонування сільського господарства та аграрних підприємств, можливості їх стабілізації, прискорення розвитку та перспективи виходу на міжнародні ринки.

Важливого значення для розвитку аграрних підприємств набуває розуміння значення потенціалу підприємства як для практичного та

Продовження додатку В

Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Економіка та право в умовах побудови інформаційного суспільства»

результативного виконання виробничих операцій, так і для максимального використання технічних можливостей.

Результативність управління виробничим потенціалом передусім залежить від його інформаційного забезпечення, найважливішим завданням якого є актуальне надання органам управління необхідної за обсягом та достовірної інформації для прийняття важливих рішень. Цілеспрямоване використання інформації дасть змогу продуктивно використовувати працівників організацій з метою підвищення ефективності використання виробничого потенціалу підприємств.

Сьогодні в Україні значна кількість організацій не використовують повністю свої виробничі потужності, а, значить, і свій виробничий потенціал. Максимальне використання виробничого потенціалу підприємствами зумовить зростання прибутковості їхньої діяльності, дозволить усунути «вузькі місця», забезпечити необхідним чином процес виконання робіт та впровадити новітні досягнення науково-технічного прогресу.

Важливим елементом виробничого потенціалу аграрного підприємства є земельні ресурси. Земля є найважливішою умовою існування суспільства, головним джерелом національного багатства, першою передумовою та природною основою суспільного виробництва. Від того наскільки ефективно застосовуються земельні ресурси, залежить кількість та якість виробленої сільськогосподарської продукції. Щоб досягти високої врожайності, що призведе до підвищення економічної ефективності підприємства, потрібно проводити заходи щодо покращення використання сільськогосподарських угідь і підвищення їх урожайності.

Для ефективного підвищення використання сільськогосподарських угідь необхідний інтенсивний шлях розвитку аграрних підприємств, що передбачає збільшення виробництва продукції на основі використання нових технологій, кваліфікованої

Продовження додатку В

Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Економіка та право в умовах побудови інформаційного суспільства»

праці, досконалих засобів виробництва та методів господарювання. Однак, насамперед це вимагає додаткових інвестицій в розвиток сільського господарства.

Перелік основних заходів з метою підвищення ефективності використання земельних ресурсів наведено на рисунку 1.

Рис. 1. Основні заходи з метою підвищення ефективності використання земельних ресурсів

Отже, інтенсивне використання земель в сільському господарстві є головним напрямом його розвитку та основним джерелом підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва.

Список літератури

1. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. Київ: КНЕУ, 2013. 779 с.

Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Економіка та право в умовах побудови інформаційного суспільства»

2. Кузнєцова Т. В. Управління потенціалом підприємства: навчальний посібник. Рівне:, НУВГП, 2016. 196 с.
3. Захаренко М. М. Теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства. *Агросвіт*, 2018. № 23. С.59-65. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/23_2018/10.pdf.
4. Новаковська І. О. Економіка землекористування: навчальний посібник. К.: Аграрна наука, 2017. 400с.
5. Лісовенкова І. М. Виробничий потенціал підприємства: методологічні підходи. *Економічний вісник національного гірничого університету*, 2011. № 2. С. 47 – 55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2011_2_9.